

Indholdsfortegnelse

Kvalitetsrapportens formål og baggrund	2
Forord til Kvalitetsrapport for Dagtilbudsområdet	2
Lovgivning og rammer	3
Kommunale indsatsområder	7
En styrket pædagogisk læreplan	7
Indsats i forhold til udsatte børn og børn med særlige behov	10
Børns sprog	15
Sprogtilegnelse via musikalitet, rim og remser	21
Ledelse af dagtilbud i Brøndby Kommune	23
Den kommunale tilsynsforpligtigelse	26
Bevægelse	28
Sundhed	31
Overgangen og sammenhæng i barnets liv	33
Kunst og Kultur i Børnehøjde	35
Rammebetingelser og nøgletal	37
Dagtilbudsstruktur	37
Pladser og kapacitet	38
Økonomi	40
Personale	41
Bilag	45
Rammer for arbejde og samarbejde vedr. sprogvurderingerne og sprogindsatser	45
Tidsplan for kvalitetsrapport og sammenhæng med århjul	47
Dagtilbuddenes kvalitetsrapporter	48

Kvalitetsrapportens formål og baggrund

Forord til Kvalitetsrapport for Dagtilbudsområdet

Siden 2012 har samtlige kommuner skulle offentliggøre faglige kvalitetsoplysninger på dagtilbudsområdet.

Denne kvalitetsrapport opgør kvaliteten gennem kvantitative målinger i forhold til det enkelte dagtilbud og i forhold til de kommunale - og nationale indsatsområder.

Kvalitetsrapporten og dens anbefalinger forelægges Børneudvalget til orientering og drøftelse og Brøndby Kommunes kommunalbestyrelse til beslutning. Ved denne beslutning angiver kommunalbestyrelsen retningen for mål, rammer og udvikling af dagtilbudsområdet for en 2 årig periode.

Kvalitetsrapporten og dens anbefalinger udarbejdes og anvendes dialogisk mellem dagtilbud, forvaltning og kommunalbestyrelse til drøftelse af såvel status samt vurdering af den faglige udvikling af dagtilbudsområdet. Ligeledes udgør kvalitetsrapporten en grundbestanddel i det kommunale tilsyn og skaber grundlag for prioritering af den pædagogiske indsats i dagtilbuddene og i forvaltningen.

Kvalitetsrapporten er sammensat af en række oplysninger. De faglige resultater bygger på detaljerede oplysninger fra de enkelte dagtilbud, herunder dagtilbuddenes arbejde med de pædagogiske læreplaner. De øvrige oplysninger er genereret af forvaltningen.

Kvalitetsrapporten er udarbejdet i 2 niveauer:

- En kommunerapport for hele dagtilbudsområdet.
- En institutionsrapport for hvert enkelt dagtilbud.

Kvalitetsrapporten – kommunerapporten lægges på kommunens hjemmeside www@brondby.dk og institutionsrapporterne ligger ligeledes på kommunen hjemmeside under det enkelte dagtilbud.

Lovgivning og rammer.

Kvalitetsrapporten samler den dokumentation, der ifølge Dagtilbudsloven og tilknyttede love og bestemmelser skal tilgå kommunalbestyrelsen til brug for beslutning om udvikling af Brøndby Kommunes dagtilbudsområde.

Kvalitetsrapportens indhold spejler sig op af dagtilbudsloven, som igen er udformet på en sådan måde, at den efterlever FNs Børnekonvention, som Danmark tiltrådte i 1991.

I Brøndby Kommune har vi valgt at udmønte dagtilbudsloven i en børn- og ungepolitik, som skaber fælles pejlemærker for arbejdet på hele børne- og ungeområdet i kommunen. Pejlemærkerne er de fælles perspektiver og retningslinjer, som er kommunalpolitisk fastsat.

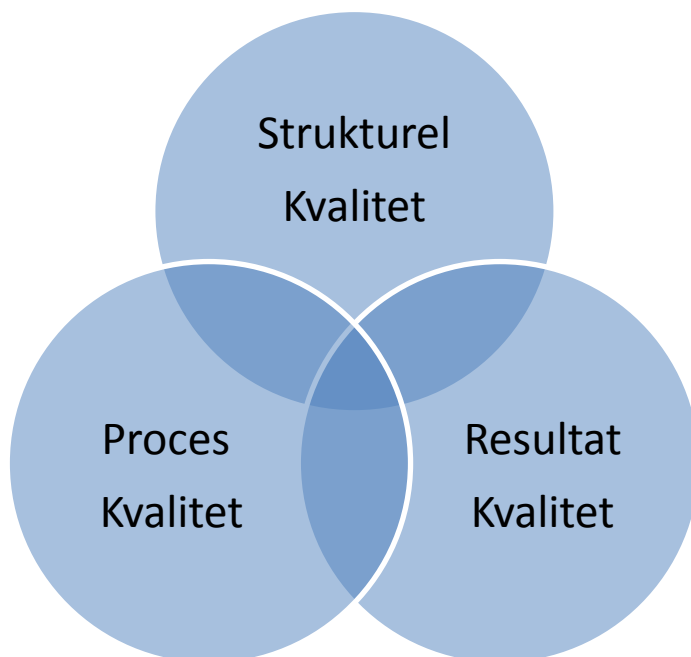
Dette er nedenstående strategier et udtryk for. Intentionen med strategierne er at formulere klare rammer og fælles mål men altid med plads til lokale forskelle, der er meningsfulde i det enkelte dagtilbud.

Visuelt kan dette illustreres på følgende måde:

For dagtilbudsområdet har ovenstående strategier hver især betydning for den pædagogiske praksis, der planlægges og udføres i det enkelte dagtilbud. Strategierne indeholder tilsammen en bred vifte af faglige begreber, metoder og aktiviteter, som har betydning for kvaliteten i dagtilbuddene og illustreres visuelt i nedenstående model.

Kvalitetsmodel, EVA 2017.

Modellen er rammen for de senere års stigende fokus på betydningen af høj kvalitet i dagtilbud og er et forsøg på at komme tættere på et fælles sprog om og et fælles vidensgrundlag for kvalitet på dagtilbudsområdet. Modellen er baseret på centrale pointer fra udvalgt forskning inden for kvalitet i dagtilbud (EVA, 2017).

Kvalitet i dagtilbud inddeles i 3 elementer og 11 temaer

Det første element - Strukturel Kvalitet refererer til temaerne:

1. Normering og gruppestørrelse samt organisering
2. Fysiske rammer
3. Uddannelse, efteruddannelse og personalestabilitet

Det andet element – Proces Kvalitet refererer til temaerne:

4. Interaktioner mellem børn og voksne
5. Leg
6. Rutineprægede situationer og aktiviteter
7. Ledelse af dagtilbud
8. Forældresamarbejde

Det tredje element – resultat Kvalitet refererer til temaerne:

9. Sociale kompetencer
10. Faglige kognitive færdigheder
11. Skoleparathed

I Brøndby Kommunes dagtilbud er der fokus på, at den pædagogiske praksis hviler på forskningsbaseret viden og teori, således at medarbejderne har en stærk pædagogisk faglighed, hvor de kan argumentere for deres pædagogik samt har kendskab til de metoder, der fungerer bedst i den konkrete børnegruppe, og kan bruge dem i praksis. Dette gør det ligeledes muligt fortsat at styrke indsatsen i de tidlige år og sikre kvalitet, sammenhæng og kontinuitet i børns trivsel, udvikling og læring.

Dagtilbudsreformen

Lovgivning og status

Dagtilbudsområdet står overfor en ny reform, der baseres på ”Masteren for en styrket pædagogisk læreplan” samt den politiske aftale fra juni 2017 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Radikale Venstre under overskriften ”Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fællesskabet”.

Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven har været sendt i høring i efteråret 2017 og forventes fremsat i januar 2018. Den nye dagtilbudslov forventes at træde i kraft den 1. juli 2018.

Udgangspunktet for reformen er et politisk ønske om at blive bedre til at sikre, at *alle* børn får et godt udgangspunkt i deres nuværende børneliv og en bedre sammenhæng når barnet for første gang skal i dagtilbud, mellem dagtilbuddene og mellem dagtilbud og skole/SFO samt til deres voksenliv. I dag har børnenes sociale baggrund al for stor betydning for, hvilke muligheder de får senere i livet. National og international forskning (Bleses 2015, Dansk Clearinghouse 2013, EPPSE-projektet – Brenda Taggart, Bente Jensen, 2015) viser, at allerede når børn forlader børnehaven, er der op mod to års forskel på sociale-motionelle, sproglige og før-matematiske kompetencer og forskellene varer ved gennem skoletiden.

Lovforslaget består overordnet set af to dele, hvor den ene del omhandler forslag, der skal styrke kvaliteten i dagtilbuddene, mens den anden del vedrører forslag, der skal øge fleksibiliteten og det frie valg for forældre med børn i dagtilbud.

Dagtilbudsreformen lægger op til at der arbejdes med lovforslagets to dele gennem tre overordnede indsatsområder illustreret i nedenstående graf:

Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier indeholder i lovforslaget følgende opmærksomhedspunkter:

Der er her et politisk ønske om at styrke fleksibiliteten for børnefamilierne, så de får mere frit valg, kan vælge at bruge mere tid sammen og kan opnå en bedre balance mellem familie- og arbejdsliv. Samtidig skal det være tydeligere for børnefamilierne, hvilke tilbud de kan vælge imellem, og hvad tilbuddene indeholder. Forældrebestyrelsens nuværende minimumskompetence udvides, således at forældrebestyrelsen ligeledes skal fastsætte principper for **samarbejdet mellem dagtilbud og hjem**, herunder for eksempel dagtilbud/hjem-samtaler, hente- og bringetidspunkter, forældres afholdelse af ferie med barnet, gå-hjem-møder, inddragelse af forældre i børns læring og/eller fokuseret forældreinvolvering gennem specifikke tiltag som for eksempel en frivillig børneplan og familiedeltagelse i dagtilbuddet.

Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv indeholder i lovforslaget følgende opmærksomhedspunkter:

Det er helt afgørende for aftalepartierne at understøtte en varig og reel forandring for børn fra alle dele af landet og på tværs af store og små kommuner ved at sikre en fælles og tydelig retning i forhold til at skabe gode, trygge og udviklende pædagogiske læringsmiljøer for alle børn. Det skal sikre, at den daglige indsats i dagtilbuddene bidrager med mest mulig trivsel, læring og udvikling for alle børn og sikre et sammenhængende børneliv med bedre overgange mellem eksempelvis hjem og dagtilbud samt dagtilbud og skole.

Som led i at styrke kvaliteten i dagtilbud foreslås det blandt andet, at der fastsættes en ny lovgivningsmæssig ramme for den pædagogiske læreplan i dagtilbud, blandt andet ved at der formuleres et fælles pædagogisk grundlag, som skal udgøre det fundament, der står på i arbejdet med den pædagogiske læreplan og børns læring i dagtilbud i Danmark. Det foreslås ligeledes, at dagtilbuddene gennem hele dagen skal etablere et pædagogisk læringsmiljø, der med udgangspunkt i de seks pædagogiske læreplanstemaer og dermed den brede læringsforståelse understøtter børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse indeholder i den politiske aftale følgende opmærksomhedspunkter

Den politiske aftale peger her på, at stærk faglighed og god ledelse på dagtilbudsområdet er helt centralt, når området skal udvikles, og den styrkede pædagogiske læreplan skal implementeres. Fokus vil være på at understøtte viden og handlekompetencer i forhold til at etablere stimulerende læringsmiljøer, forældresamarbejde, samarbejde med andre sektorer herunder sundhedsplejen samt hvordan man skaber en god evalueringskultur gennem uddannelse af ledere, faglige fyrtårne samt dagplejere. Ligeledes prioriteres det, at det pædagogiske arbejde er videns- og forskningsbaseret, og derfor er der enighed om, at der skal 1) udvikles og indsamles ny viden og erfaring og 2) sikres bedre omsættelse og mobilisering af viden til praksis.

Udvikling

Reformen fremsættes i 1. kvartal 2018 og forventes at skulle træde i kraft i sommeren 2018. Når loven er vedtaget fremlægger forvaltningen forslag for kommunalbestyrelsen med henblik på udmøntning.

Anbefaling

- At forvaltningen udarbejder konkrete oplæg inden for reformens forskellige temaer.
- At der afholdes et fælles intromøde for forældrebestyrelserne vedrørende den styrkede forældreindflydelse, der blandt andet vedrører samarbejdet mellem dagtilbud og hjemmet

Kommunale indsatsområder

En styrket pædagogisk læreplan

Lovgivning og kommunale målsætninger

I den nye dagtilbudsreform er lovtæksten vedrørende den pædagogiske læreplan at finde i § 8 og § 9. Den endelige dagtilbudslov forventes at blive vedtaget primo 2018 og træder i sommeren 2018.

Brøndby Kommune skriver i Børne- og ungepolitikken, at *”der arbejdes med systematiske læreplaner og målrettede aktiviteter samt udviklende læringsmiljøer i alle dagtilbud”* (Børne- og ungepolitikken, 2015).

Status

Lovforslaget til en styrket pædagogisk læreplan er udarbejdet i tæt samarbejde mellem praktikere, forskere og de centrale interessenter. Som en del af den nye ramme for den pædagogiske læreplan foreslås det blandt andet, at man i dagtilbudsloven tydeliggør et retningsgivende og fælles pædagogisk grundlag for arbejdet med institutionens pædagogiske læreplan samt institutionens tilrettelæggelse af pædagogiske læringsmiljøer. Det fælles pædagogiske grundlag sætter for første gang ord på, hvad der kendetegner arbejdet i danske dagtilbud med børns trivsel og læring.

Det handler blandt andet om:

- *Synet på barnet, hvor det at være barn har værdi i sig selv, og hvor børn ikke alene skal forberedes på at blive voksne.*
- *Børnenes perspektiv og stemme, hvor børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.*
- *Trygge og stimulerende pædagogiske læringsmiljøer, som ikke kun er to timer om formiddagen med pædagogisk tilrettelagte aktiviteter. Det pædagogiske læringsmiljø skal være til stede hele dagen såvel ved modtagelsen af barnet, under bleskiftet, ved frokosten og ved planlagte forløb. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege samt udvikle og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.*
- *Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for, at alle børn kan være med og for, at legen udvikler sig positivt for alle børn.*
- *Læring skal forstås bredt, hvilket afspejles i en læringsforståelse, der omhandler både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer, hvilket også afspejles i de seks læreplanstemaer. Den brede læringsforståelse er ligeledes afspejlet i, at læring sker f.eks. med leg, relationer, udforskning af naturen og ved i dialogen at blive udfordret af personale og andre børn.*

- *Børnefællesskaber. Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til.*
- *Et godt forældresamarbejde, som ikke alene handler om sociale arrangementer, men hvor der også er fokus på, hvordan dagtilbud og forældre sammen kan arbejde med at skabe den bedste trivsel og læring for barnet og børnegruppen – på tværs af dagtilbud og hjem. Forældresamarbejde skal være differentieret og tilpasset den enkelte familie.*
- *Børn i udsatte positioner. Stærke pædagogiske læringsmiljøer kan gøre en positiv forskel for særligt børn i udsatte positioner. Alle børn har krav på at blive udfordret og mødt med positive forventninger. Der skal derfor være fokus på inkluderende fællesskaber og pædagogiske læringsmiljøer, der udfordrer og understøtter udsatte børns læring.*

(Citeret fra lovforslaget, 2017)

Den nye ramme for den styrkede pædagogiske læreplan bygger videre på de seks læreplanstemaer fra den nuværende læreplan, således at det brede læringssyn sikres men temaerne opdateres og udfoldes.

De seks nye læreplanstemaer er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Kultur, æstetik og fællesskab
- Natur, udeliv og science

I tilknytning til de seks læreplanstemaer fastsættes der få fælles brede pædagogiske læringsmål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte i forhold til børns læring. Fra ministeriel side vil der blive fastsat ca. 12 overordnede mål, som betragtes som rammen for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene. Det er intentionen, at det pædagogiske arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring skal ske inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer, idet det er afgørende, at de enkelte læreplanstemaer ikke ses og forstås isoleret, men ses i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer, hvor det giver mening.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud tilrettelægges, så det tager højde for børn i udsatte positioner, så deres trivsel, læring og udvikling og dannelse understøttes.

Det foreslås ligeledes, at lederen af dagtilbuddet har ansvar for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor pædagogisk dokumentation skal indgå i evalueringen.

Der er et politisk ønske om, at dagtilbuddets samarbejde med forældre har fokus på børns læring, så forældresamarbejdet ikke alene har et socialt formål, men også handler om, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om børns læring på tværs af dagtilbud og hjem.

Det foreslås videre, at dagtilbuddet gør sig overvejelser i forhold til, hvordan lokalsamfundet i form af f.eks. biblioteker, museer, idrætstilbud, plejehjem, erhvervsliv med videre kan inddrages i

dagtilbuddenes arbejde med henblik på at skabe stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for børnene (Det åbne dagtilbud).

På nuværende tidspunkt arbejder alle institutioner efter samme læreplansskema, således at det er muligt for institutionerne at understøtte og sparre med hinanden, og forvaltningen har mulighed for at læse på tværs af institutionernes arbejde med den pædagogiske læreplan. Læreplansskemaet tager afsæt i Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) metode ”Tegn på læring” (TPL).

Forvaltningen har med jævne mellemrum afholdt kurser i metoden, hvilket betyder, at størstedelen af det pædagogiske personale har samme vidensniveau og referenceramme på tværs af de kommunale institutioner.

Udvikling

Forvaltningen har et ønske om at videreføre arbejdet med et fælleskommunalt afsæt i forbindelse med den nye styrkede læreplan, og derfor vil der blive nedsat en arbejdsgruppe, der kan formulere, hvordan *den pædagogiske læreplan kan styrkes* samt hvordan arbejdet med de enkelte læreplanstemaer kan ses i sammenhæng, således at det pædagogiske arbejde med pædagogiske læringsmiljøer og børns læring kan ske inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Den politiske aftale, der er vedtaget af regeringen samt Dansk folkeparti, Socialdemokratiet og Det radikale venstre fremskriver vigtigheden af, at en stærk faglighed og god ledelse på dagtilbudsområdet er helt centralt, når den nye styrkede pædagogiske læreplan implementeres. Dette underbygges ligeledes af EPPSE- studiet, der påviser, at andelen af uddannede i dagtilbuddene er en af de faktorer med størst betydning for kvaliteten i dagtilbuddene, og med uddannede menes, at man mindst har en bachelorgrad inden for pædagogik (svarende til en professionsbachelorgrad som pædagog). Forskningen peger helt konkret på, at en høj andel af uddannede pædagoger har en positiv effekt på proceskvaliteten samt tekstsproglighed og børnenes sociale kompetencer, hvilket er vigtige kompetencer for børnene i overgangen til SFO/skole (Sylva et al. 2010)

Anbefaling

- At der nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter fra forvaltningen, ledergruppen samt pædagogerne, hvis opgave bliver at få udarbejdet og formuleret et fælles kommunalt afsæt til brug i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.
- At forvaltningen igangsætter uddannelse, således at det pædagogiske personale understøttes i implementeringen af den styrkede pædagogiske læreplan.
- At forvaltningen og lederne fortsat understøtter uddannelse, viden og handlekompetencer hos det pædagogiske personale
- At ledergruppen drøfter, understøttes og inspireres til at etablere en evalueringskultur i det enkelte dagtilbud, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø
- At der ligeledes er fokus på udvikling af rammer for stimulerende læringsmiljøer

Indsats i forhold til udsatte børn og børn med særlige behov.

Lovgivning og kommunal målsætning

I Dagtilbudsloven § 4 stk. 2 står der anført at ”børn og unge under 18 år der har behov for støtte i et dagtilbud for at kunne trives og udvikle sig skal tilbydes en sådan støtte i tilbuddet”. Ligeledes står der i § 1 stk. 3, at ”dagtilbuddene skal forebygge negativ social arv og eksklusion og udføre forebyggende og støttende indsats over for børn og unge med behov for en særlig indsats”.

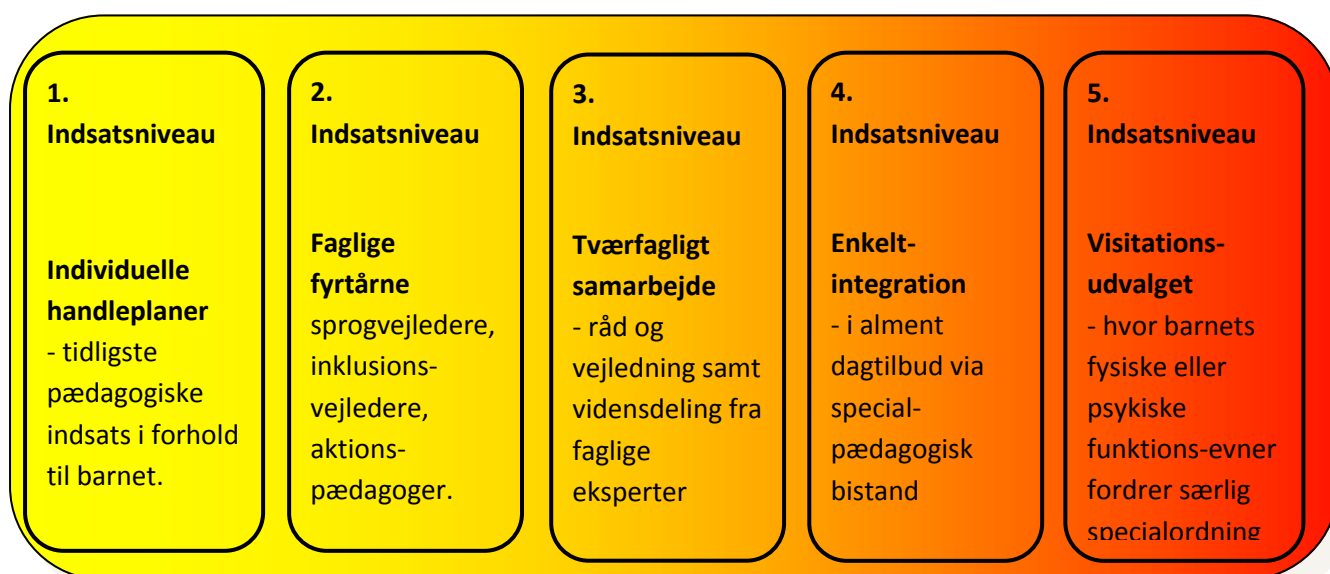
I Brøndby Kommunes børne- og ungepolitik fra 2015 står der, ”at alle kommunens tilbud skal have et forebyggende og inkluderende sigte, men er der børn og unge i udsatte positioner, der ikke profiterer af kommunens almene pædagogiske tilbud, skal de enten sikres særlig støtte i deres nærmiljø, hvor indsatsen skal tage hensyn til det enkelte barns alder, udvikling, modenhed osv. eller tilbydes en plads i et specialiseret tilbud”.

Den kommunale Inklusionsstrategi beskriver udmøntning af lovgivningen samt principper i Børne- og ungepolitikken inden for og på tværs af forvaltningens fagområder i konkrete indsatser med henblik på en tidlig indsats og understøttelse af en god pædagogisk praksis i blandt andet dagtilbuddene.

Status

I forlængelse af implementeringen af inklusionsstrategien har der været iværksat mange konkrete indsatser med henblik på en tidlig indsats – både hvor der har været brug for en kortvarig og mindre kompliceret pædagogisk indsats for at barnet kommer i trivsel eller udvikling samt hvor behovet har været mere komplekst og hvor tværfaglige løsninger har været påkrævet. Forældrene anses som aktive medspillere og medskabere for at bringe et barn i trivsel og udvikling, og derfor er forældre altid informeret og inddraget fra start i forhold til samarbejde omkring eget barn.

De forskellige indsatser samt det stigende niveau for støtteindsats fremgår af nedenstående diagram og er indholdsbeskrevet herunder:

1. indsatsniveau. Handleplaner

Handleplaner er den tidligste pædagogiske indsats i forhold til børn i udsatte positioner og børn med særlige behov. Udarbejdelse af en handleplan sker på baggrund af observationer gjort af det pædagogiske team omkring det enkelte barn. En handleplan er en individuel og mild skærpelse af den pædagogiske indsats i forhold til det enkeltes barns trivsel og udvikling. Forældre skal altid inddrages og involveres, når det pædagogiske team går i gang med at udarbejde en individuel handleplan om, hvordan barnet kan hjælpes på vej. Indførelse af individuelle handleplaner er iværksat fra efteråret 2016, og arbejdet med handleplanerne forventes implementeret således, at alle pædagoger er i stand til arbejde med metoden i samtlige af kommunens dagtilbud medio 2018. Såfremt at iværksatte handleplan ikke bringer barnet i trivsel og udvikling, så kvalificeres den pædagogiske indsats internt i dagtilbuddet i 2. indsatsniveau.

2. indsatsniveau. Social inklusion og faglige fyrtårne i almene dagtilbud.

Dagtilbuddene skal have et særligt fokus på inklusions- og eksklusionsmekanismerne herunder marginaliseringsprocesser og på, hvordan systematisk planlægning og tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde kan gøre en forskel for børn i udsatte positioner. Dagtilbuddene arbejder ud fra et inkluderende læringssyn og bevæger sig mellem det almen pædagogiske med et organisatorisk læringsperspektiv og et forebyggende sigte samt et mere specialpædagogisk sigte.

Dagtilbudsområdet har i flere år arbejdet målrettet med tidlig indsats på flere fronter. Uddannelsesmæssigt har alle daginstitutioner ansat en sprogvejleder, der i tæt samarbejde med de kommunale tale/hørekonsulenter planlægger og gennemfører sprogindsatser relateret til de behov, børnene måtte have samt i relation til deres individuelle sprogvurdering.

I 2016 gennemførte en pædagog fra hver daginstitution et pædagogisk diplommodul i aktionslæring, således at det er muligt at fastholde og udvikle en undersøgende tilgang til den pædagogiske indsats, også når det gælder børn med særlige behov.

I efteråret 2017 har en til to pædagoger fra hvert dagtilbud gennemført et diplommodul i social inklusion, hvor fokus har været på ny viden og forskning om inkluderende pædagogik, diversitet, deltagelse og styrkelse af fællesskaber, således at disse pædagoger ud fra systematisk iagttagelse og metodisk indsats kan udvikle nye deltagelsesformer i pædagogiske og sociale sammenhænge.

Disse 3 faglige fyrtårne (sprogvejleder, aktionslæringspædagog og inklusionspædagog) udgør et internt specialistteam i den enkelte institution og forventes at bistå leder samt kolleger i arbejdet med børn og familier i udsatte positioner.

3. indsatsniveau – Tværfagligt samarbejde

På nuværende tidspunkt er der skabt et tværfagligt netværk af forskellige fagligheder omkring hvert enkelt dagtilbud i kommunen. Det tværfaglige netværk yder forbyggende råd og vejledning enten til forældre eller til det pædagogiske personale med henblik på at bringe det enkelte barn i trivsel og udvikling enten i form af en forældreindsats eller i form af en fokuseret pædagogisk indsats. Det faglige netværk omkring dagtilbuddet består på nuværende tidspunkt af tale-/hørekonsulent, psykolog samt distriktssocialrådgiver, som hver især bidrager til et fælles vidensniveau omkring

barnet og familien og som følge heraf kan målrette indsatsen i forhold til det enkelte barn og familiens behov. Dagtilbudslederen har kompetence til og ansvaret for at koordinere og organisere en forebyggende indsats omkring et barn med særlige behov, og i forhold til denne opgave har de enkelte fagområder tilkendegivet at stille et fagligt netværk til rådighed.

Endvidere skal denne organisering af det tværfaglige samarbejde i lokale faglige netværk omkring det enkelte dagtilbud sikre en flerfaglig vidensdeling om generelle forbyggende samt særlige indsatser, som på sigt forventes at udvikle og løfte en fælles tværfaglighed og endnu tidligere indsats omkring børn og familier i Brøndby Kommune.

4 indsatsniveau - Enkelt integration i alment dagtilbud via specialpædagogisk bistand (støtte timer)

Fra kommunal side understøttes den tidlige indsats og de faglige fyrtårne af tiltag med fordeling af budgetrammer med yderligere tildeling af timerressourcer til sprogarbejdet samt støttetimer jf. dagtilbudsloven § 4 stk. 2 og 3 om specialpædagogiske foranstaltninger.

Puljen til specialpædagogisk bistand i form af støttetimer ligger under forvaltningen med en delegering til de enkelte ledernetværk, således at støttetimer kan iværksættes decentralt og tildeles efter en konkret faglig vurdering af det enkelte barns behov ud fra den udarbejdede handleplan.

Lovgivningen betegner endvidere den specialpædagogiske bistand som følgende:

- *Uddannelse af personalet i dagtilbuddet som følge af barnets behov*
- *Tilknytning af fagligt fyrtårn/ressourceperson (sprogvejleder, inklusionspædagog mm.)*
- *Støtte af ekspert (psykolog, talekonsulent, ergoterapeut, socialrådgiver mm.)*
- *Konsultativ vejledning og sparring (tværfaglige grupper)*
- *Bevilling af støtteressourcer i form af timer*
- *Visitation til specialgrupper oprettet efter Dagtilbudsloven (Nattergalen og Uglebo)*
- *Visitation til specialinstitutioner oprettet efter Serviceloven.*

5. indsatsniveau - Visitationsudvalg i forhold til børn som ikke kan inkluderes i almenområdet, og hvor barnets fysiske og psykiske funktionsevne fordrer særlige specialordninger

I forbindelse med vedtagelse af inklusionsstrategien for 2015-2020 var målet for dagtilbudsområdet at fortsætte udviklingen af inklusionsarbejdet i dagtilbud samt en fastholdelse af 98,9 % inkluderede børn i dagtilbud. Heri ligger en grundlæggende antagelse om, at børns oplevelser og erfaringer med at blive ekskluderet forringer deres muligheder for læring og udvikling. Derfor er social inklusion udtryk for bestræbelser på at imødegå segregering og i det hele taget modvirke alle former for ekskluderende processer i det institutionelle miljø. Social inklusion er ligeledes beskrevet i et af de mest centrale dokumenter nemlig Salamancaerklæringen ”*som det pædagogiske princip, der skal løse særlige politiske og sociale problemer, der anses for en trussel i det moderne samfund*” (Bent Madsen 2005, s. 205).

Visitation af børn til mere vidtgående specialtilbud sker på dagtilbudslederens foranledning og sker på baggrund af en ansøgning med underliggende relevante bilag (PPV, institutionens beskrivelse og evaluering af egne iværksatte indsatser i form af den individuelle handleplan, sprogvurdering, tværfaglige understøttelse og sparring, specialpædagogiske bistand/ støttetimer samt udtalelser fra eksempelvis talepædagoger, psykologer og lignende).

Udvalget for vidtgående specialtilbud, er ledelsesforankret og tværfagligt sammensat på forvaltningsniveau, hvor det består af fagchef for dagtilbudsområder, fagchef for Børne- og familieafdelingen, fagchef for PPR samt leder af skoleområdet.

Udvikling

Indførelse af individuelle handleplaner er iværksat fra 2016. Metoden ”Handleplaner i dagtilbud” er beskrevet i en pjece udsendt til alle dagtilbud og der er ligeledes udarbejdet et skema til brug for udarbejdelse af en individuel handleplan, som kan tilgås som et elektronisk dokument. Materialet bør være tilgængeligt for alle pædagoger i den enkelte institution, og det forventes, at alle pædagoger er i stand til arbejde med metoden i samtlige af kommunens dagtilbud medio 2018. Primo 2018 afholdes der et fyraftensmøde vedrørende inklusion af børn med diagnoserne ADHD og autismspektrum forstyrrelser. Foredragsholderen er Jannik Beyer, tidligere konsulent i Socialstyrelsen samt mangeårig skoleleder af Brøndagerskolen. Fyraftensmødet skal understøtte en fælles viden hos alle medarbejdere i dagtilbud. Da lærerne i kommunens skoler allerede har hørt dette foredrag med Jannik Beyer understøttes ligeledes et fælles sprog i forhold til at skabe sammenhæng i overgangen mellem dagtilbud og SFO/skole.

Ifølge inklusionsstrategien skal lederne kvalificere inklusionsarbejdet gennem sparring og dialog med den enkelte medarbejder. Det betyder, at lederne i dagtilbuddene fortsat skal være nærværende og tæt på den pædagogiske praksis. I den forbindelse er det vigtigt, at lederne bevarer høje forventninger til alle børn og voksne, da det er med til at skabe gode betingelse for inklusion. På dagtilbudsområdet tager den inkluderende indsats altid afsæt i et fælles anerkendt sprog og forståelse af inklusion, som blandt andet er hentet ved deltagelsen i forskningsprojektet VIDA.

Det pædagogiske arbejde organiseres således, at der skabes mulighed for at give den rette sparring og vejledning i forhold til arbejdet med inkluderende læringsmiljøer. Der sættes tid af til dialog og sparring mellem institutionens medarbejdere og nyuddannede inklusionspædagoger og metoden omkring aktionslæring anvendes til at perspektivere og analysere praksis i forhold til inklusionsproblematikker og temaer. De nyuddannede inklusionspædagoger vil indgå i et inklusionsnetværk på tværs af kommunen faciliteret af den pædagogiske udviklingskonsulent ligesom udvikling af inklusionsindsatsen vil blive drøftet på møder mellem forvaltning og dagtilbudsledere.

I det flerfaglige og tværorganisatoriske samarbejde er omdrejningspunktet ressourcetænkning, netværk og koordination indlejret i nemme og uformelle kontaktformer. Samarbejdet kan for eksempel omhandle handleplaner og erfaringsudveksling omkring et barns trivsel og udvikling, og det kan være indlejret i en bestemt mødestruktur som tværfaglige møder.

Møderne er båret af principper om tidlig indsats og en helhedstænkning omkring børn, unge og deres familier. Endvidere vil en udvidelse med flere fagligheder i form af sundhedsplejersker være et udviklingsfokus i perioden for denne kvalitetsrapport, da både den vedtagne inklusionsstrategi og fremsættelsen af dagtilbudsreformen indeholder krav om beskrivelse af familiers overgang fra hjem til dagtilbud gennem et samarbejde mellem sundhedsplejen og dagtilbud. I tilknytning til det enkelte dagtilbud har Sundhedsplejen afsat tid til det nuværende hygiejne tilbud samt 2 gange årlig sparring af sundhedsfaglige spørgsmål, samt vidensdeling af almen sundhedsfremme og

sygdomsforebyggelse, og en drøftelse af hvordan de fagprofessionelle bindes tættere sammen og dermed skabe mere en mere flexibel organisation og indsatser, som er helhedsorienterede og er med til at skabe tættere netværk omkring børn vil være i fokus.

Anbefaling

- At metoden ”Handleplaner i dagtilbud” er tilgængeligt for alle pædagoger i den enkelte institution, samt at alle pædagoger er i stand til arbejde med metoden i samtlige af kommunens dagtilbud medio 2018.
- At de nyuddannede inklusionspædagoger indgår i et inklusionsnetværk på tværs af kommunen faciliteret af den pædagogiske udviklingskonsulent ligesom udvikling af inklusionsindsatsen vil blive drøftet på møder mellem forvaltning og dagtilbudslederne.
- At den tidlige forbyggende indsats drøftes på forvaltningsniveau med henblik på at skabe mere fleksible organiseringer og indsatser, som er helhedsorienterede og med til at skabe tættere netværk omkring børnene og deres familier.

Børns sprog

Lovgivningen

Dagtilbudsloven §11 og §12 fastlægger rammerne for udarbejdelse af sprogvurderinger. Den efterfølgende sprogstimulering skal finde sted på baggrund af de udførte sprogvurderinger både for børn med et og flere sprog. I Brøndby Kommune er opgaven forankret i et samarbejde mellem ledelsen af dagtilbudsområdet og ledelsen af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning.

Status

I den reviderede Børne- og Ungepolitik fra 2015 påpeges det, at *"Brøndby Kommune vil sikre en tidlig målrettet og effektiv sprogstimulerende indsats for alle børn i dagtilbud, og derfor sprogtestes alle børn som udgangspunkt, når de er 3 år, i efteråret før skolestart og igen i børnehaveklassen"*.

Målet er at sikre indsatser, der fordrer udviklende sproglige læringsmiljøer i dagtilbuddene for at sikre en tidlig udvikling af alle børns sprog.

Evalueringen af anbefalingerne i kvalitetsrapporten for 2016–2017 kan ses herunder:

- a) At der eksperimenteres med forskellige former for vejledning af forældre i relation til at skabe et givtigt hjemmelæringsmiljø. Dette kunne være forældreinddragelse eksempelvis via individuel vejledning af forældre i forbindelse med udarbejdelse af sproglige handleplaner, viden og inspiration ved forældremøder, caféeftermiddage, forældrekurser eller lignende – udviklet af det enkelte dagtilbud eller i ledernetværk.

Der er blevet eksperimenteret med forskellige mødetyper – særligt har der været fokus på etablering af sprog møder i institutionerne med deltagelse af sprogvejleder og tale-høre konsulent, hvor de enkelte børns scoringer diskuteres. Ligeledes har PPR tilbudt at holde oplæg til forældremøder i dagtilbuddene om sprogudvikling og det at skabe gode hjemmelæringsmiljøer i forhold til sprogstimulation. Der vil fortsat være behov for dette indsatsområde, da der fortsat er en stor gruppe børn, der ikke klarer sig som landsgennemsnittet.

- b) At der gennemføres et kursus i udarbejdelse af individuelle handleplaner i foråret 2016.

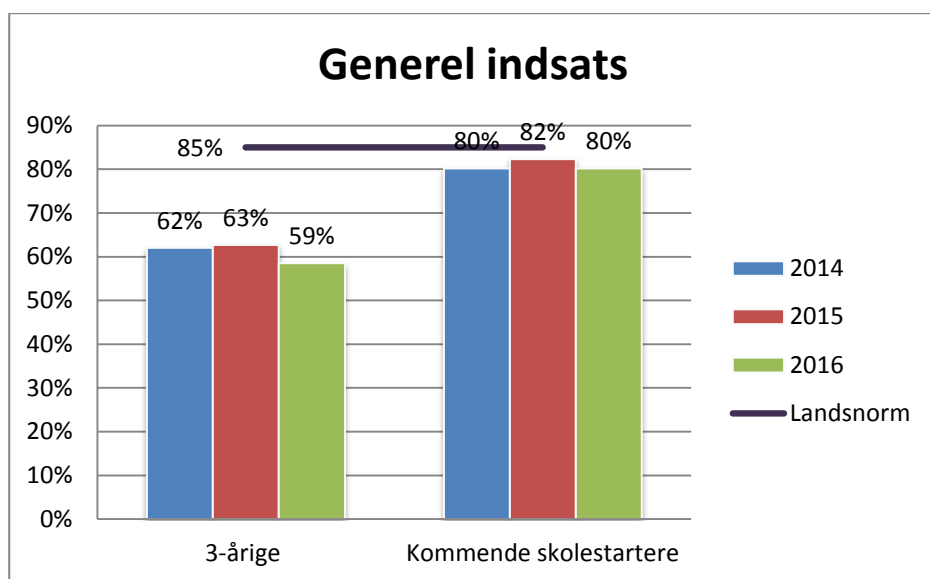
Der blev afholdt kursus for alle kommunens sprogvejledere i marts 2016 med lektor Helle Bylander om at skrive sproglige handleplaner.

- c) At ledere fastholder kompetenceniveauet med uddannede sprogvejledere i dagtilbuddene, samt at PPR giver mulighed for opkvalificering af sprogvejledere og pædagoger med Undervisningsministeriets nye sprogvurdering i Rambøll Sprog.

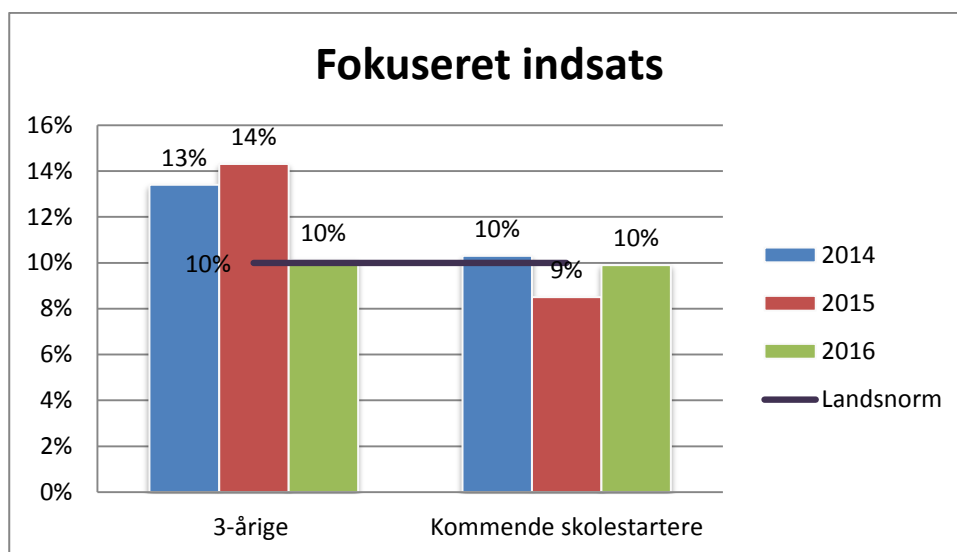
Alle dagtilbud har en uddannet sprogvejleder, men der uddannes fortsat sprogvejledere med 3 moduler på Metropol – bl.a. om børns sprogtilegnelse. Den løbende uddannelse er nødvendig ved nyansættelser, pensioneringer, institutioner med stor andel af børn med sproglige udfordringer osv. PPR har afholdt årlige kurser for sprogvejledere om den konkrete brug af sprogvurderingerne og indsatser i forhold til at udvikle børnenes sprog. Ministeriet (via Rambøll) frigav først den nye sprogvurdering 26/0-17. Derfor bliver implementeringen af denne en anbefaling gentaget – nu for perioden 2018-2019.

En gang om året præsenteres de samlede resultater fra sprogvurderingerne og resultatet af indsatserne enten skriftligt eller ved et ”stormøde” for sprogvejledere, ledere m.fl. Her præsenteres resultaterne for Brøndby som helhed og opdelt i distrikter, da der kan forekomme store variationer. Nedenstående grafer viser udviklingen fra 2014 til 2016 i forhold til børn, der bliver sprogvurderet og scorer inden for henholdsvis Generel indsats, Fokuseret indsats samt Særlig indsats. Sprogvurderingerne bygger på en national standardisering (en landsnorm), hvor 85 % af børnene placeres i Generel indsats, 10 % i Fokuseret indsats og 5% i Særlig indsats.

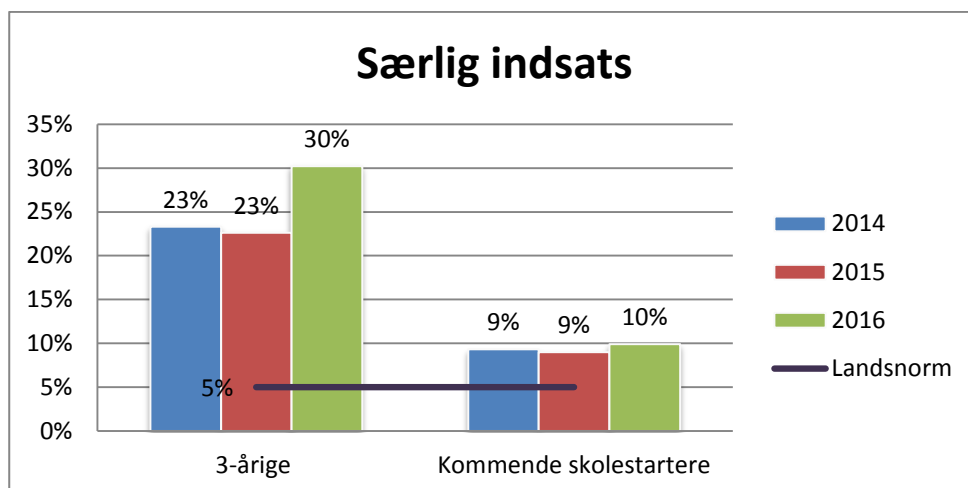
De nedenstående 3 tabeller viser resultater for alle sprogvurderede børn i Brøndby.

Figur 1: Antal børn i gruppe Generel indsats

Figur 2: Antal børn i gruppen Fokuseret indsats

Figur 1: Antal børn i gruppen Særlig indsats

Resultater

Generel indsats

Af ovenstående kan der ses en markant positiv udvikling af andelen af børn, der efter en sprogstimulerende indsats opnår at placere sig i gruppen Generel indsats. Endvidere ses den gruppe børn, som er sprogvurderet som 3 årige udgør 62% i 2014 og i 2016 udgør samme gruppe som 5 årige 80%, hvilket betyder, at børnegruppen over tid har udviklet deres sprog således at de ligger markant tættere på landsgennemsnittet efter en sprogstimulerende indsats.

Fokuseret indsats

Der har været nogle variationer i løbet af de sidste 3 år. Dette skyldes formentlig, at børn fra den fokuseret indsatsgruppe gennem sprogstimulering har rykket sig op i den generelle indsats. I 2016 ses, at andelen af børn i den fokuserede indsats for begge aldersgrupper (3 og 5 år) svarer helt til landsgennemsnittet.

Særlig indsats

Andelen af børn i gruppen Særlig indsats er fortsat meget høj. Ved 3 år er gruppen ca. 6 gange så stor som landsgennemsnittet. Dog ses en god udvikling hos den gruppe af børn, som er 3 år i 2014 og frem til de er 5-årige i 2016, hvor procentdelen falder en del fra 23% til 10%. Den særlige indsats gruppe er dog fortsat dobbelt så høj som landsgennemsnittet.

Den sprogstimulerende indsats, der foregår i dagtilbuddene har god effekt for børn i førskolealderen. Samtidig er der fortsat udfordringer i forhold til landsgennemsnittet i indsatsgruppen Særlig indsats, hvorfor anbefalingerne vil have dette i fokus, så vi arbejder mod målet om, at alle børn har et godt sprogligt fundament, når de påbegynder deres skolegang.

Denne oversigt viser ikke specifikke tal for de børn, der har flere sprog. Fra daglig praksis vides det, at der fortsat er store udfordringer hos børn med flere sprog og i deres dansksprogstilegnelse. Dette område har fortsat brug for særlig opmærksomhed og en indsats i forhold til forældre og daginstitutioner. Der skal fortsat foregå en systematisk kontakt til og sprogvurdering af børn med flere sprog, som passes hjemme, ligesom de jf. lovgivningen på området skal tilbydes sprogstimulation via §11-sprogtilbuddene.

Den gode udvikling

Den positive udvikling er, at den fælles sproglige indsats de senere år i Brøndby kommune virker!!! Det ses tydeligt hen over data i årrækken 2014-2016, at der er tendens til, at de børn, der er sprogvurderede i 2014

som 3-årige og igen som kommende skolestarterede (ca. 5 år) har gået igennem en positiv udvikling. I gruppen Generel indsats har gruppen rykket sig fra 62 % som 3-årige til 80% som kommende skolestartere og kommer dermed tæt på landsgennemsnittet. Den samme positive udvikling gør sig gældende for de 2 øvrige indsatsgrupper, men i Særlig indsats er det værd at bemærke, at andelen af 3-årige er 23%, mens samme gruppe to år senere har rykket sig til 10%.

Distriktsforskelle

For at få en fornemmelse af, hvordan børnene i de tre distrikter klarer sig, har vi medtaget nedenstående figurer, som er for året 2016. Vi er opmærksomme på, at:

- Det kun er *tendenser* til brug for vurdering af distriktsforskelle
- Data kun beskriver ét år – nemlig 2016 – og ikke en udvikling over tid
- Der skal tages forbehold i tolkningen

Alligevel mener vi, det kan give et øjebliksbillede af, hvordan det står til i distrikterne og en baggrund, som vi kan komme med en anbefaling på. Som det ses i nedenstående figurer, er der store distriktsmæssige forskelle i forhold til, hvordan børn placerer sig i sprogvurderingerne. Her er medtaget figurer fra Rambølls rapport for 2016 til illustration. Figurerne viser fordelingen af børn i de tre distrikter:

Brøndbyvester (BV), Brøndbyøster (BØ) og Brøndby Strand (BS).

Brøndbyvester

Som det ses af resultaterne nedenfor scorer BV stort set svarende til landsgennemsnittet ved 3 år – dog med flere børn i gruppen Særlig indsats end i Fokuseret indsats. Børnene her scorer bedre end landsgennemsnittet ved både 5 år og skolestart. Der synes således ud fra disse data ikke at være behov for særlige sprogindsatser ud over de allerede eksisterende.

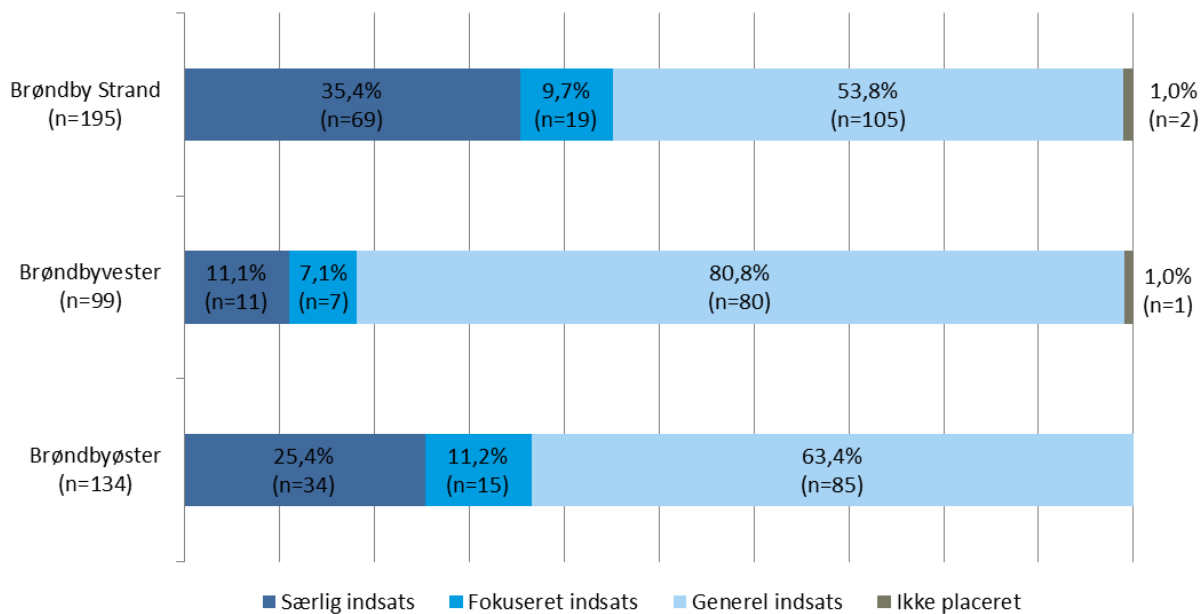
Brøndbyøster

Brøndbyøster har en meget stor andel af børn i gruppen Særlig indsats ved 3 år (5 gange så højt som landsgennemsnittet), og den samme tendens ses ved 5 år – dog nu 'kun' 3 gange så højt som landsgennemsnittet. Ved sprogvurderingen i 0. klasse, er andelen af børn i Særlig indsats nu faldet yderligere. Andelen af børn i gruppen Fokuseret indsats er steget lidt, men holder sig nogenlunde stabilt svarende til landsgennemsnittet. Der er fortsat behov for megen fokus på sprogstimulerende indsatser i denne bydel.

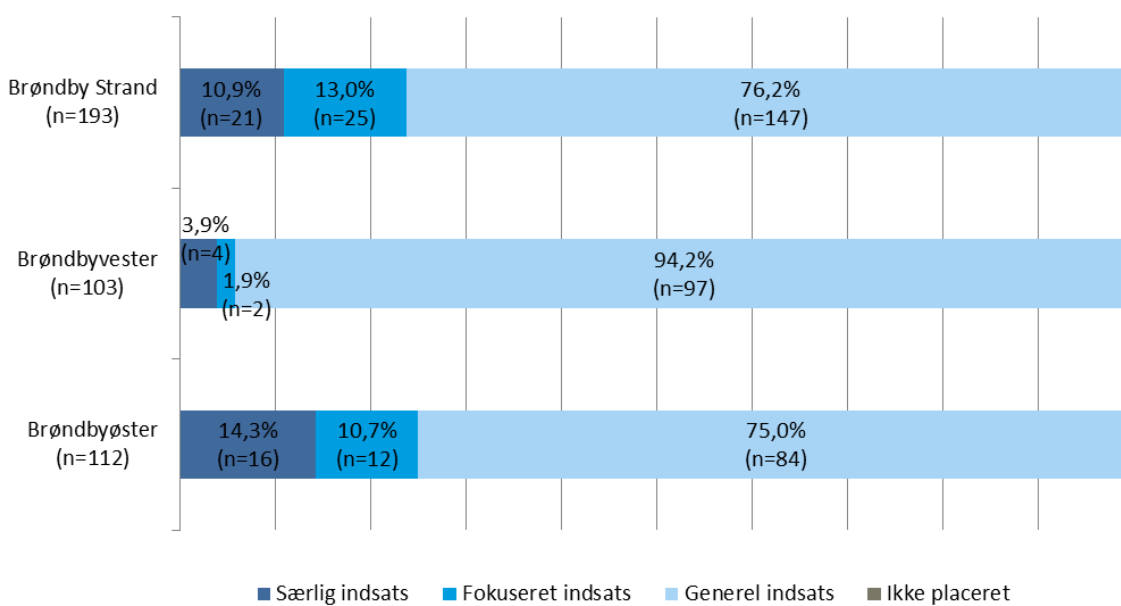
Brøndby Strand

Brøndby Strand har en meget stor andel af børn i gruppen Særlig indsats ved 3 år (7 gange så højt som landsgennemsnittet). Børn i 5-års alderen scorer dog betydeligt bedre i denne gruppe (kun ca. dobbelt så højt som landsgennemsnittet). Desværre er der blandt børnene i 0.kl. fortsat en meget forhøjet andel af børn i gruppen Særlig indsats (4 gange så mange som landsgennemsnittet), hvilket giver anledning til bekymring for den videre læseindlæring for disse børn. Selv om der er flere ressourcer allokeret til BS-distriktet både i forhold til sprogvurderingstimer og talekonsulenttimer, er der fortsat store sproglige udfordringer for børn i dette distrikt. Der er fortsat behov for et særligt fokus i Brøndby Strand, hvilket også afspejler sig i nedenstående anbefalinger.

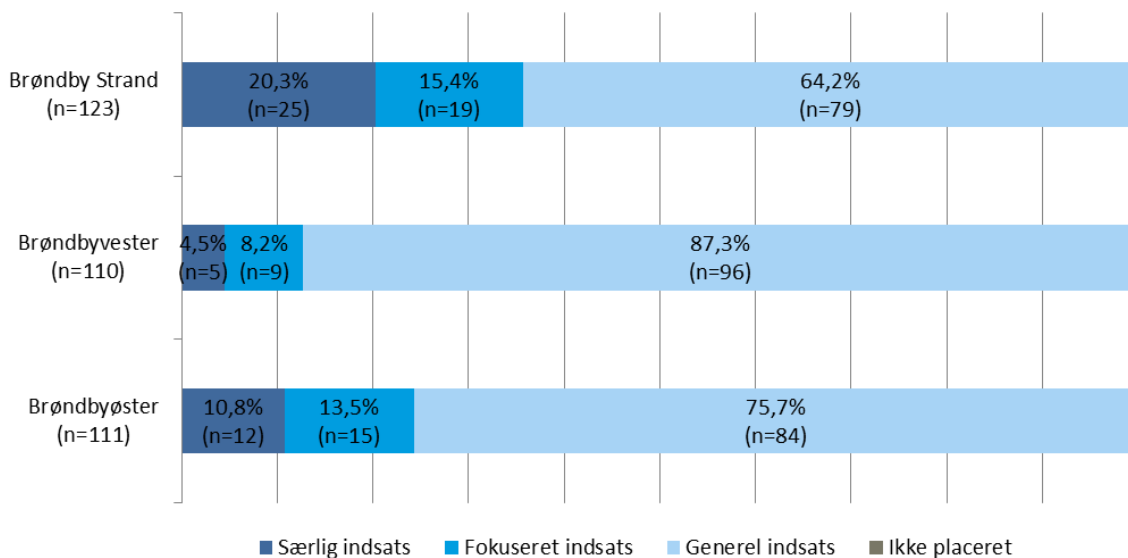
Fordeling på indsatsområder for 3-årige i 2016

Fordeling på indsatsområder for 5-årige i 2016

Fordeling på indsatsområder for 0. kl. i 2016

Anbefalinger for sprogindsatsen

- At forældresamarbejdet fortsat sættes i fokus med henblik på større fokus på at skabe et givtigt hjemmelæringsmiljø til gavn for barnets sprogudvikling. Dette kunne fx være workshop i daginstitutionen, vejledning af forældre i forbindelse med udarbejdelse af sproglige handleplaner, oplæg om sprogudvikling og sprogstimulation ved forældremøder, caféeftermiddage, sprog dage i daginstitutionerne m.v.
- At der arbejdes med tidlig indsats via øget samarbejde mellem tale-hørekonsulenter og sundhedsplejen med henblik på at øge tilgangen til institutioner og dagpleje for børn med flersproglig og flerkulturel baggrund for at give børnene endnu mere sproglig stimulation. Der sættes fokus på dette ved de årlige samarbejds møder mellem sundhedspleje og PPR.
- At der sikres et højt fagligt niveau i form af uddannede sprogvejledere i alle daginstitutioner (3 fagmoduler på Metropols diplomuddannelse), og at PPR følger op med årligt obligatorisk kursus om at gennemfører og analyserer sprogvurderinger samt følge og give feedback på sproglige handleplaner.
- At der etableres et distriktsnetværk for sprogvejledere og evt. tale-hørekonsulenter – i første omgang i en del af Brøndby Strand som et pilotprojekt – med henblik på at diskutere praksisnært ud fra cases (børn, der falder i gruppen Særlig indsats) og udvikle den samlede faglige viden om sproglige læringsmiljøer. Netværket faciliteres af PPR's nøgleperson for sprogvurdering i projektperioden 2018 og evalueres efterfølgende. Her vil der blive taget stilling til, om netværksidéen skal brede sig til alle distrikter.
- At ledelsen går analytisk til værks sammen med institutionens sprogvejleder, således at der gives konkret feedback til den enkelte pædagogiske medarbejder ift. at implementere sprogstimulering i hverdagens pædagogiske aktiviteter.

Sprogtilegnelse via musikalitet, rim og remser

Kommunal målsætning

I Børne- og ungepolitikken, 2015 står der, at *”Brøndby kommune vil sikre en tidlig målrettet og effektiv sprogstimulerende indsats for alle børn i dagtilbud”* og senere i samme politik *”således at børns sproglige kompetencer understøttes og styrkes bedst muligt i relation til skolestart”*

Status

I februar 2017 blev der ansat to musik- og rytmikpædagoger på dagtilbudsområdet med base i Børnehuset Nattegalen. Musik- og rytmikpædagogerne er ansat til at understøtte den sprogstimulering, der allerede foregår i de kommunale dagtilbud. Musik, sang, rim og remser er noget, vi i mange år i Danmark har haft tradition for at anvende spontant og planlagt som kulturel udtryksform, men nyere forskning viser ligeledes, at musik og sang, rim og remser kan anvendes bevidst sprogstimulerende med særligt fokus på børn, der har sproglige udfordringer og kan hjælpe børnene med at udvikle fonologisk bevidsthed, som er nødvendig for at kunne lære at læse og skrive senere i livet.

Selvom barnet endnu ikke har så stort et ordforråd på dansk, at barnet kan synge med på alle sangene profiterer barnet af at lytte til ordene, hvis de samtidig konkretiseres. Efterhånden begynder barnet at nynne med, synge enkelte ord og bliver mere og mere verbalt aktiv. I sanglegen kan barnet være aktiv deltagende, fordi det kan deltage fuldt ud med den kropslige del. Glæden ved sang, musik og rytmik giver desuden mulighed for at understøtte den rare oplevelse af at være en del af et inkluderende fællesskab (Elsebeth Kirk, cand. Mag i musik, 2009).

De to musik- og rytmikpædagoger kommer fast i de 12 dagtilbud, hvor de kommunale sprogvurderinger har vist, at flest børn har brug en fokuseret eller særlig sprogindsats. Musik- og rytmikforløbene er målrettet de ældste vuggestuebørn og de yngste børnehavebørn, og holddannelserne sker i samarbejde med den enkelte institution og altid ud fra en faglig begrundelse. Udgangspunktet er 12 børn pr. rytmikhold men kan variere afhængig af børnenes kompetencer og færdigheder (børnenes behov, læring, aktive deltagelse, relationer). Det forventes, at institutionens pædagogiske personale deltager aktivt og understøttende gennem hele musik- og rytmikforløbet.

Indholdet i musik- og rytmikforløbene spænder bredt, veksler i sin form mellem en legende og lærende tilgang samt har afsæt i input fra børnene. Det faglige indhold dækker altid bevægelse/dans til musik, arbejde med lyde og instrumenter (dynamikken højt/lavt samt pauser), det kropslige udtryk, sansemotorik, arbejde med vekselvirkningen mellem det impressive og ekspressive sprog og afspænding samt afslapning.

Udvikling

Der skal fortsat udbydes musik- og rytmikforløb særskilt til de institutioner, der har behov for det set ud fra resultaterne i de kommunale sprogvurderinger. I den sammenhæng har flere institutioner kunne notere sig, at samarbejdet med musik- og rytmikpædagogerne har haft en positiv indflydelse på børnenes sprogforståelse men ligeledes en gavnlig effekt på børnenes sociale færdigheder og relationer. Denne udvikling vil i de kommende år blive fuldt tæt.

Som supplement og som en ekstra dimension vil musik- og rytmikpædagogerne på sigt udvikle nogle workshops i løbet af året (december måned samt dele af sommerperioden), som ligeledes vil blive udbudt til de resterende dagtilbud.

Derudover er der et ønske om, at musik- og rytmikpædagoger deltager i Brøndbys Kulturnat med aktiviteter for de yngste børn samt forældre.

Anbefaling

- At der fortsat og primært udbydes musik- og rytmikforløb til de børn/institutioner, som har behov for det set ud fra resultaterne i de kommunale sprogvurderinger.
- At musik- og rytmikpædagogerne tilbyder workshops til børn og pædagogisk personale i december måned samt i dele af sommerperioden. Workshoptilbuddet er målrettet alle kommunale daginstitutioner.
- At musik- og rytmikpædagoger deltager i Brøndbys Kulturnat med aktiviteter for børn/forældre.

Ledelse af dagtilbud i Brøndby Kommune

Dagtilbuddenes pædagogiske og organisatoriske opgave er formuleret i Dagtilbudsloven, 2007. Dagtilbudsloven lægger vægt på at fremme børns læring og kompetencer gennem leg og en vidensbaseret og systematisk pædagogisk praksis.

Dette afsnit vil tage udgangspunkt i Danmarks Evalueringsinstitut EVA's nyeste opsamling af pointer fra forskningen, Kvalitet i dagtilbud, 2017. Om ledelse af dagtilbud angives: ” *Forskningen viser, at ledelse af dagtilbuddet er af afgørende betydning for kvaliteten i dagtilbuddet og for børnenes udvikling, trivsel og læring. Ledelsen af dagtilbuddet er rammesættende for hverdagslivet i institutionen og dækker over flere forhold såsom personaleledelse, strategisk ledelse, faglig ledelse og økonomisk og administrativ ledelse, hvor udvikling af faglighed og kvalitet i det pædagogiske arbejde skal sikres. Ledelsen af dagtilbuddet er med til at rammesætte arbejdet med kvalitet som en strukturel faktor og kommer samtidig til udtryk som en del af dagtilbuddets proceskvalitet – relationerne til og mellem pædagogisk personale og børn. Derfor kan ledelse både betragtes som element i strukturel kvalitet og proceskvalitet.* ”

Hovedpointerne i ovennævnte er,

- Stærk faglig ledelse af dagtilbuddet kendetegnes ved at være optaget af kvalitet.
- Strategisk ledelse er, når beslutninger og målsætninger er tydelige og når ud i praksis.
- God personaleledelse er, når ledelsen sætter kompetencer i fokus og engagerer medarbejderne.

Status

Brøndby Kommune har organiseret dagtilbudsområdet med en dagtilbudsleder og souschef/stedfortræder på hvert dagtilbud med direkte reference til forvaltningsledelsen.

Denne organisering af dagtilbudsstrukturen medfører ledelse tæt på børn, forældre og personale som gennem de få ledelseslag kan oversætte og udmønte den kvalitet, som kommunalbestyrelsen ønsker og fastsætter rammer for i direkte meningsfulde initiativer tilpasset de lokale brugeres behov. Organiseringen betyder ligeledes, at ledere i Brøndby Kommunens dagtilbud med varieret timetal - alt efter institutionens størrelse - indgår i det pædagogiske arbejde i institutionen. Det vil sige, at lederen jf. forskningspointer får mulighed for at udøve faglig ledelse gennem tilstedeværelse i den pædagogiske praksis og derved er synlig rollemodel for at beslutninger og målsætninger er tydelige og når ud blandt medarbejderne. Og gennem sin tilstedeværelse i det pædagogiske arbejde får lederen indsigt i strukturelle og processuelle forhold, som kan bidrage til yderligere kvalitetsudvikling og dermed give børn de bedste udviklings- og læringsbetingelser.

Gennem de seneste år har der været iværksat forskellige indsatser for at styrke den ledelsesmæssige og pædagogisk opgavevaretagelse i forhold til dagtilbuddenes fremtidige udfordringer. Selvom både forskning i kvalitet og begrebet kvalitet stadig er nye, når det gælder dagtilbudsområdet, så viser det sig, at Brøndby Kommune har foretaget fornuftige strategiske prioriteringer ved at uddanne faglige fyrtårne (sprogvejleder, inklusionspædagog samt aktionslæringspædagog) i hvert dagtilbud, da dette

indgår i ministeriets oplæg til den kommende dagtilbudsreform som anbefaling til udvikling af kvaliteten i landets kommunale dagtilbud.

Udvikling

I 2018 fremsættes lov om ændring af dagtilbudsloven og af udkastet fremsendt til høring beskrives ændringerne i opgaven som leder af kommunale dagtilbud som følgende:

- *Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes og for at sikre, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne heraf. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan.*
- *Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hver andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål i læreplanen herunder en vurdering af sammenhæng mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring og udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres*
- *Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhæng mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.*

Fra primo 2017 og til medio februar 2018 gennemfører Brøndby Kommune et lederværksted, som faciliteres af forsker Ole Henrik Hansen. Lederværkstedet har haft til formål at bidrage med videnskabelige perspektiver og en faglig forståelse, som kan styrke det faglige indhold og den daglige praksis, som er nødvendig for dagtilbudslederne til at forbedre kvaliteten i dagtilbuddene. Lederværkstedet har haft et månedlig indkald over 12 gange. På baggrund af oplæg har ledere i grupper drøftet sig ind i temaer som ledelsessyn, kvalitetskodeks og læringsyn bl.a. med henblik på at træne lederne færdigheder til at kunne i-tale-sætte og håndhæve vigtigheden af børns trivsel, læring og udvikling i holdningsmæssige og ideologiske diskussioner om dagtilbuddets prioriteringer, idet omstilling og forandring skal kunne argumenteres fagligt og forskningsmæssigt for at bedre og opretholde kvaliteten.

Gennemsnitsalderen i ledergruppen på i dagtilbudsområdet i Brøndby Kommune er høj, så der skal nu og indenfor de næste år rekrutteres nye kvalificerede ledere til området. Det betyder, at forvaltningen har sat fokus på at sikre viden og erfaringsopsamling fra områdets erfarne ledere bl.a. ved sammenlægning af et ledernetværk. Samtidig vil forvaltningen forsætte med at skabe samt udvikle rammer for organisatorisk læring og vidensspredning både i dagtilbuddene, på ledermøderne samt i de etablerede ledernetværk. Den viden og erfaring som dagtilbudsområdet og forvaltningen allerede har på området arbejdes der fortsat med at styrke på alle niveauer og i efteråret 2017 har Brøndby Kommune bidraget med sin viden og indsats på facilitering af vidensdeling i forhold til en undersøgelse som i 2018 offentliggøres af tænketanken DEA.

Endvidere vil rekruttering af nye ledere få betydning for uddannelsesniveaet på lederniveau, idet der i dag stilles krav om diplomuddannelse i ledelse samt løbende videre-/efteruddannelse af ledere. I uddannelsesoversigten er det opgjort hvor mange leder der i dag har en diplomuddannelse i ledelse, ledere som har gennemført en pædagogisk diplomuddannelse og ledere som har enkelte pædagogisk fagmoduler.

Ved lederes fratrædelse konstitueres souschef/stedfortræder i ledelsesfunktionen og de sidste års erfaringer har vist, at der er behov for at drøfte dette ledelsesniveau med dagtilbudslederne, således at souchefer/stedfortrædere er klar til tage ledelsesopgaven på sig, når lederen er fraværende samt ved lederens fratrædelse.

Anbefaling

- At ledelsen styrkes og kompetenceudvikles i forbindelse med vedtagelse af dagtilbudsreformen
- At der sættes fokus ledelsens opgave med implementering af en styrkede pædagogiske læreplan gennem understøttelse af viden og handlekompetencer hos kompetent pædagogisk personale og i gennem etablering af stimulerende læringsmiljøer
- At lederen sikre en strategisk udvikling af læringsmiljøet ved at skabe en god evalueringskultur ved brug af relevant dokumentation.

Den kommunale tilsynsforpligtigelse

Lovgivning og kommunal målsætning

Tilsyn med dagtilbud er lovbestemt jf. dagtilbudslovens § 5 og retssikkerhedslovens § 15 og 16.

Tilsynsforpligtelsen retter sig mod både indholdet i tilbuddene samt den måde, hvorpå opgaverne udføres i dagtilbuddene.

Tilsynsforpligtelsen gælder alle Brøndby Kommunes dagtilbud, altså både de kommunale og private dagtilbud, som er beliggende i kommunen. Dette afsnit omhandler udelukkende det pædagogiske tilsyn. Formålet med det pædagogiske tilsyn er at kontrollere, om dagtilbuddets praksis er i overensstemmelse med Dagtilbudslovens bestemmelser, og om det lever op til de krav om mål og rammer, som kommunalbestyrelsen fastsætter bl.a. i kommunens børne- og ungepolitik samt dagtilbuddets egne fastsatte mål, herunder de pædagogiske læreplaner. Tilsynet skal se til, at forældre og børn i Brøndby Kommune får den service, som de har krav på. Det betyder, at tilsynet skal vurdere og undersøge, om dagtilbuddet i sin udformning og i det daglige pædagogiske arbejde lever op til de lovgivningsmæssige og kommunale krav.

Tilsynet foretages både anmeldt og uanmeldt, og den viden som indhentes gennem tilsynet anvendes i kommunens drøftelser samt i forbindelse med de løbende overvejelser om forbedringer, fornyelse og udvikling af dagtilbudsområdet i kommunen. Derfor skal tilsynet i Brøndby Kommune ses som et led i kommunalbestyrelsens forpligtelse til at sikre og udvikle kvaliteten på dagtilbudsområdet.

Status

Der er i 2017 gennemført 1 årligt anmeldt og mindst 1 årligt uanmeldt tilsyn i samtlige dagtilbud i Brøndby Kommune. På de uanmeldte tilsyn har den tilsynsførende konsulent udarbejdet en række observationer af interaktioner mellem børn og voksne i den pædagogiske praksis. Dernæst har konsulenten analyseret disse observationer ud fra følgende teoretiske fagbegreber: Anerkendelse, dagtilbuddets eget læringssyn, det internationalt anerkendte kvalitetsvurderingsmateriale ECERS, Udviklings- og undervisningstone, det internationalt anerkendte sprogvurderingsredskab CLASS samt inkluderende og ekskluderende mekanismer.

Observationerne og konsulentens bemærkninger hertil har været omdrejningspunktet for det anmeldte tilsyn, hvor lederen og udvalgte uddannede pædagoger (deriblandt dagtilbuddets inklusionspædagog) har reflekteret over observationerne og videreudviklingen af den pædagogiske praksis i det enkelte dagtilbud.

Derudover har tilsynet indeholdt en opfølgning på de udviklings- og anbefalingspunkter, som det enkelte dagtilbud fik anført i sin tilsynsrapport i det foregående år.

Hvert år afsluttes med, at den pædagogiske konsulent samler de kommunale tendenser, som ses af samtlige kommunale dagtilbuds pædagogiske tilsyn fra det pågældende år. Disse tendenser fremlægges for det politiske niveau og dagtilbudslederne til brug for videreudvikling af dagtilbudsområdet i Brøndby Kommune.

Udvikling

De uanmeldte tilsyn har givet forvaltningen et praksisnært indblik i de interaktioner, der forekommer mellem børn og voksne i den pædagogiske praksis, mens de anmeldte tilsyn har givet indblik i personalets evne til at reflektere over denne praksis samt de udfordringer, som dagtilbuddet står i. Det er vigtig viden, som forvaltningen bruger til videreudvikling af dagtilbudsområdet.

Tilsynets form og indhold er afgørende for de drøftelser, der bringes i spil, og derfor justerer forvaltningen løbende tilsynet afhængigt af, hvad hvilken viden og hvilke drøftelser, der ønskes det pågældende år.

I dag har børnenes sociale baggrund al for stor betydning for, hvilke muligheder de får senere i livet. Med den forestående styrkelse af de pædagogiske læreplaner skærpes fokus på at sikre, at *alle* børn får adgang til deltagelse i gode, trygge og stimulerende læringsmiljøer - til gavn for både deres nuværende børneliv og deres kommende ungdoms- og voksenliv.

Forskningen peger på, at den vigtigste enkeltfaktor for kvalitet i dagtilbud er kvaliteten af interaktionerne mellem barn og voksen¹. Derfor har forvaltningen valgt, at det pædagogiske tilsyn i 2018 skal centrerer omkring social mobilitet og tidlig indsats, herunder de konkrete interaktioner mellem barn og voksen i den pædagogiske praksis.

At sikre, at alle børn har *lige adgang* til stimulerende læringsmiljøer, kræver, at det pædagogiske personale yder børnene *forskellig støtte*, så alle børn får den individuelle støtte, de har behov for. Det pædagogiske tilsyn vil derfor i 2018 fokusere på dagtilbuddenes konkrete praksisarbejde med at mindske negativ social arv og skabe muligheder for social mobilitet for børn i udsatte positioner via en tidlig pædagogisk indsats - ved at tilbyde alle børn understøttende, trygge og stimulerende læringsmiljøer med fokus på deres individuelle trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Med udgangspunkt i de styrkede læreplaners fokus på dagtilbudsområdets arbejde med tidlig indsats og social mobilitet vil tilsynets omdrejningspunkt i 2018 altså være dagtilbuddenes konkrete praksisarbejde med at bryde negativ social arv

I 2019 vil tilsynet fokusere på, hvordan det enkelte dagtilbud arbejder med implementeringen af de nye tiltag i dagtilbudsreformen, herunder de styrkede læreplaner.

Anbefaling

- At tilsynskonceptet justeres efter dagtilbudsområdets styrkede læreplaner med fokus på socialt udsatte børns læringsmiljøer i deres dagtilbud. Tilsynet vil fortsat omfatte både uanmeldte og anmeldte tilsynsbesøg, ligesom det fortsat vil blive udført ud fra Dagtilbudslovens bestemmelser, kommunens børne- og ungepolitik og den kommunale kvalitetsrapports anbefalinger.

¹ Daginstitutionens betydning for børns udvikling, SFI, 2014, side 10.

Bevægelse

Lovgivning og kommunal målsætning

I 2016 vedtog Brøndby Kommune en idræts- og bevægelsesstrategi, som har til formål at **sikre, at idræt og bevægelse bliver en naturlig del af hverdagen for alle**. Dette underbygges af Sundhedsstyrelsen, som i 2016 for første gang kom med anbefalinger for fysisk aktivitet for 0-4 årige børn, hvor anbefalinger for fysisk aktivitet tidligere kun har omfattet børn ned til 5 år.

Anbefalingerne er udformet på baggrund af den forskning som er samlet og formidlet i de to publikationer fra Sundhedsstyrelsen (2016): ”*Sundhedsmæssige effekter af fysisk aktivitet og stillesiddende tid hos 0-4-årige børn - en systematisk litteraturgennemgang*” og ”*Motorik, fysisk aktivitet og stillesiddende tid hos 0-6 årige børn*”.

Sundhedsstyrelsens anbefalinger for fysisk aktivitet:

0-1 år

- Lad barnet ligge så meget som muligt på maven, når det er vågent
- Sørg for, at barnet bevæger sig på forskellige måder i løbet af dagen
- Sørg for, at barnet kan bevæge sig frit mest muligt

1-4 år

- Sørg for, at barnet er aktivt på forskellige måder i løbet af dagen
- Sørg for, at barnet kan bevæge sig frit mest muligt
- Begræns mængden af skærmtid

5-17 år

- Vær fysisk aktiv mindst 60 minutter om dagen – moderat til høj intensitet
- Mindst 3 gange om ugen skal der indgå fysisk aktivitet med høj intensitet af mindst 30 minutters varighed
- Fysisk aktivitet ud over det anbefalede vil medføre yderligere sundhedsmæssige fordele

Status

Idræts- og bevægelsesstrategien indeholder helt konkrete forslag til initiativer på dagtilbudsområdet og er udmøntet i nedenstående tiltag.

Idrætscertificering

I 2017 blev de fem børnehuse Nattergalen, Påfuglen, Klydebo, Hvidtjørnen og Kærdammen de første certificerede idrætsinstitutioner i Brøndby.

Alle medarbejdere fra de fem idrætsinstitutioner er blevet uddannet i Pædagogisk Idræt ved VIA University College og Danmarks Idrætsforbund. Pædagogisk Idræt handler om, at barnet sanser og lærer bedst, når kroppen er med. Det betyder, at børnene i de fem børnehuse ikke kun skal blive

motorisk dygtige og komme i god form, men at kroppen skal tænkes ind i alle pædagogiske læreplanstemaer eksempelvis sprog, sociale kompetencer, kultur eller natur.

Indenfor Pædagogisk Idræt ligger der ligeledes et inkluderende børnesyn, som indebærer, at det pædagogiske personale skal sikre, at der er deltagelsesmuligheder for alle børn uanset forudsætninger, og at det er medarbejdernes ansvar at justere og differentiere aktiviteterne, så alle børnene oplever bevægelsesglæde samt en god balance mellem succes og udfordringer. Dette ligger godt i tråd med inklusionsindsatsen i Brøndby Kommunes dagtilbud.

Idrætsdag

Den årlige idrætsdag er en fælles idrætsdag for alle børn mellem 4-6 år i Brøndbys dagtilbud. Idrætsdagen, ”Bobler og bombastiske muskler”, som Børnehusene Kærdammen, Myretuen og nu også Påfuglen arrangerer sammen med forvaltningens bevægelseskonsulent er under fortsat udvikling og i 2017 deltog det højeste antal børn – 650 – samt alle daginstitutioner.

Fysiske rammer

Idræts- og bevægelsesstrategien formulerer endvidere en målsætning om at fremme udfordrende fysiske faciliteter til bevægelse i institutionerne.

I forbindelse med renoveringer og ændringer af institutionernes inde- og uderum indtænkes bevægelse i indretningen, og her kan forvaltningens faglige ressourcer i form af bevægelseskonsulent og landskabsarkitekt inddrages. Børnehusene Nordstjernen, Strandbo og Påfuglen er eksempler herpå, hvoraf den sidste har etableret en decideret idrætslegeplads.

Leg på Streg

I samarbejde med Kræftens bekæmpelse har Børnehuset Kærdammen udviklet ”Leg på Streg” til børnehaver, der er et koncept, som gennem leg og bevægelse introducerer barnet til tal, bogstaver og figurer på farverige optegninger på legepladsens asfalt. Igennem legene udfordres børnene kognitivt, socialt og kropsligt, og børnene stifter på en legende og sjov måde bekendtskab med færdigheder, som skal videreudvikles i skolen. Brøndbys folkeskoler arbejder desuden alle med Leg på Streg, hvorfor metoden er genkendelig for børnene og skaber gyldighed i forhold til den gode overgang til skole. Forvaltningen vil understøtte daginstitutionerne i implementering af metoden.

Udvikling

Fysisk aktivitet hos småbørn skal være bevægelse med fokus på samvær og leg, hvilket ligger i tråd med tænkningen i de styrkede pædagogiske læreplaner. Det er leg, dagligdags aktiviteter og aktiv transport – og ikke motion og træning. Det handler om at give barnet forudsætningerne for et aktivt liv igennem gode fysiske rammer, bevægelsesglæde, gode vaner, udeliv, læring med udgangspunkt i krop og sanser samt bevægelseskompetencer i form af selvhjulpenhed og motoriske grundbevægelser.

I 2018 idræts certificeres alle kommunale dagplejere, og i 2019 vil endnu et antal institutioner blive idræts certificeret. Derudover vil forvaltningen understøtte institutioner, der vil prøve kræfter med profiler inden for idræt og bevægelse samt natur og friluftsliv. I takt med idræts certificering og et fokus på en sund kommuneprofil, så vil det være ønskværdigt at sætte fokus på rammerne for de

helt små børnenes muligheder for bevægelse i eget dagtilbud inde og på legepladsen samt i fællesskaber på tvær ved lån af kommunale haller.

Børnehuset Myretuen har gennem en del år koordineret Boldspil for alle daginstitutionernes førskolebørn. Et koncept, hvor alle dagtilbud har mulighed for at tilmelde sig boldspil samt bevægelse, og hvor forvaltningen ugentligt har lejet Brøndby Hallen i perioden januar til marts måned. Udvikling af denne fælles bevægelseskultur på tværs af dagtilbuddene vil blive drøftet i en arbejdsgruppe bestående af børnehuset Myretuen og kommunens 5 idrætsinstitutioner samt forvaltningens bevægelseskonsulent med et mål om at etablere et mere lokalt initiativ i hver af de tre bydele og med aktiviteter udviklet med afsæt i Pædagogisk Idræt. Formålet med den nye model er at gøre det mere lokalt forankret i et forsøg på at øge deltagerantallet og fastholde idrætsinstitutionernes kompetencer samt at udbrede deres erfaringer og viden indenfor pædagogisk idræt. Udfordringen i dette tiltag er at der skal skabes adgang til hal faciliteter, hvor alle dagtilbud i et bydistrikt kan mødes 1 gang ugentligt over eksempelvis 3-4 måneder for at lave bevægelsesaktiviteter sammen.

Anbefaling

- At yderligere en gruppe institutioner uddannes i Pædagogisk Idræt og opnår idrætscertificering
- At flere institutioner arbejder med Leg på Streg og dermed benytter leg og bevægelse til læring af bogstaver, tal og geometriske figurer
- At der nedsættes en arbejdsgruppe, der kan arbejde med boldspil og bevægelse for de ældste børn i kommunens daginstitutioner, således at aktiviteterne forankres lokalt i de tre bydele

Sundhed

Lovgivning og kommunal målsætning

I Sundhedslovens § 124 står der ”*Kommunalbestyrelsen bistår vederlagsfrit skole, daginstitutioner for børn og unge og den kommunalt formidlede dagpleje med vejledning om almene sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende foranstaltninger.*” I følge Bekendtgørelsens kapitel 5, § 16 skal sundhedsplejen yde konsulentbistand til dagtilbud og skoler; Indeholdende generel rådgivning om børn og unges sundhed og trivsel, tilsyn med sundheds- og hygiejne tilstanden samt konkret rådgivning vedrørende børn med særlige problemer.

Dagtilbudsloven angiver en ramme for sundheds- og bevægelsespædagogiske aktiviteter i form af de pædagogiske læreplaner samt foreskriver, at kommunerne skal tilbyde forældre en frokostordning i kommunens daginstitutioner.

Status

I 2017 vedtog Brøndby Kommunes en revideret mad- og måltidspolitik gældende frem til 2022. Mad og måltidspolitikken er en del af udmøntningen af sundhedspolitikken og den overordnede børne- og ungepolitikens anbefalinger på området for at sikre en helhed i sundhedspolitiske tiltag for alle børn og unge.

Formålet med mad og måltidspolitikken er blandt andet at give børn og unge i Brøndby Kommune mulighed for at udvikle sunde mad- og måltidsvaner som de kan føre videre i voksenlivet samt sikre en ernæringsrigtig kost i de kommunale tilbud i overensstemmelse med Sundhedsstyrelsens- og Fødevarerstyrelsens anbefalinger for børn i forskellige aldersgrupper.

Den primære forebyggelse i forhold til borgere, her forældre og børn, sker i kommunens decentrale institutioner. Initiativer tages, og handlinger igangsættes af forældrebestyrelser, ledere og medarbejdere med udgangspunkt i de lokale og konkrete behov, som de oplever eller som efterspørges i en børnegruppe, i familierne eller hos det enkelte barn/familie, som de er i kontakt med i det daglige.

I forhold til mad og måltider i dagtilbuddene, så udmøntes politikken på området gennem de måltider som dagplejere og daginstitutioner producerer og serverer gennem de kommunale frokostordninger. Forældrebestyrelserne skal hvert andet år aktivt tage stilling til om deres daginstitution ønsker at deltage i den kommunale frokostordning, hvor til der indgår en kommunalt fastsat forældrebetaling. Hertil har kommunalbestyrelsen sikret rammer både i form af mad og måltidspolitikken og i form af en beslutning om, at maden produceres lokalt i den enkelte daginstitution af uddannede ernæringsassistenter.

Den reviderede mad- og måltidspolitik er udsendt til alle dagtilbud til drøftelse i forældrebestyrelser samt blandt medarbejdere og den lokale forankring sker via institutionernes forældrebestyrelser, som indenfor politikken rammer har kompetence til at fastsætte principper for mad og måltider i det enkelte dagtilbud.

For at understøtte forældrenes ansvar i forhold til deres børns sundhed og forebygge overvægt har der været etableret en forsøgsordning, hvor forældre til overvægtige børn via deres dagtilbud har

haft adgang til professionel rådgivning og vejledning samt udarbejdelse af en kostplan samt opfølgende samtaler via en ekstern klinisk diætist. Denne ordning har i en periode over 2 år kun været anvendt af 3 familier børn og deres familier, hvorfor tiltaget blev nedlagt fra 2017. Da overvægtsproblematikken er et indsatsområdet i Sundhedspolitikken har sundhedsplejen tænkt temaet ind som en del af en tidlig forebyggende indsats.

Udvikling

Samarbejdet med dagtilbuddene indeholder for nuværende et hygiejne tilbud og to gange årlige tilbud om sparring af sundhedsfaglige spørgsmål samt vidensdeling af almen sundhedsfremme og sygdomsforebyggelse.

I den kommende dagtilbudsreform kan der læses nogle tydelige intentioner om, at sundhedsplejen knyttes tættere til dagtilbudsområdet med fokus på overgangen fra hjem til dagtilbud, således at dagtilbuddene sikres mere viden om de børn og familier, som kan have særlig behov for understøttelse og en tidlig pædagogisk indsats.

Anbefaling

- At der fortsat er fokus på overvægtsproblematikker blandt de 0-6 årige børn.
- At mad- og måltidspolitikken drøftes og implementeres i kommende periode.
- At der i den kommende periode arbejdes på at formalisere samarbejdet mellem sundhedsplejen og dagtilbuddene især med fokus på en tidlig forebyggende indsats.

Overgangen og sammenhæng i barnets liv

Lovgivning og kommunale målsætninger

I aftalen om ”Stærke dagtilbud – alle skal med i fællesskabet”, som er oplægget til den nye dagtilbudsreform, peges der på, at der er behov for at skabe en tydeligere sammenhæng og kontinuitet i 0-6 årige børns liv. Der lægges i aftalen ligeledes vægt på, at kommunalbestyrelsen fastsætter retningslinjer for samarbejdet mellem dele af den kommunale forvaltning og decentrale tilbud, herunder

- 1) Samarbejdet mellem dagtilbud og SFO/skole
- 2) Samarbejdet mellem dagtilbud og andre relevante aktører, herunder sundhedsplejen, PPR mv. og
- 3) derudover skal der etableres nogle arbejdsgange der sikre videregivelse af relevante oplysninger ved børns overgange fra sundhedsplejen til dagtilbud samt fra dagtilbud til SFO/skole

I forslaget til en ny dagtilbudsreform ligger der ligeledes et ønske om, at dagtilbuddene skal understøtte, at de ældste børn i børnehaven rustes bedst mulig til det kommende skoleliv. Ligesom der er et mere eksplicit ønske om at sikre den bedst mulige overgang og sammenhæng mellem dagtilbud og SFO/skole. Det skal gøres ved, at der i SFO arbejdes med de pædagogiske læreplanstemaer eller de kompetenceområder, der arbejdes med i børnehaveklassen i den periode, hvor børn slutter i børnehaven og frem til, at de begynder i skole. (jf. folkeskolelovens § 11, stk. 2, eller temaerne i den pædagogiske læreplan, jf. dagtilbudslovens § 8, stk. 3).

Brøndby Kommune har i 2015 formuleret en sammenhængende overgangsstrategi, hvis formål er at sikre pædagogisk kontinuitet og en fælles pædagogisk ramme i overgangen fra dagtilbud til SFO/skole, uanset hvilket kommunalt tilbud der vælges. Den kommunale overgangsstrategi har givet det tværprofessionelle samarbejde et samlet udgangspunkt at stå på. På nuværende tidspunkt ser det ud til, at Brøndby Kommunes overgangsstrategi dækker de intentioner, der er skitseret i lovforslaget til en ny dagtilbudsreform.

Status

Strategien har været gældende fra skoleåret 2016/2017 og strategiens temaer/elementer skal bidrage til skabe sammenhæng mellem at gå i børnehave og i SFO/børnehaveklasse. Indholdet i den kommunale overgangsstrategi er baseret på nyere dansk forskning (EVA, Bakspejlet`15, samt temahæfte 2015, Bente Jensen 2013, Grethe Kragh-Müller 2012, Dansk Clearing House, 2013) og kategoriseret i tre overordnede temaer/elementer, nemlig 1) **Børns læring herunder fælles læringssyn og værdier**, 2) **Børn og kompetencer** og 3) **En fælles pædagogisk ramme**.

Der har i 2016 været en dagtilbudskonsulent ude i hvert af de tre skoledistrikter og drøfte overgangsstrategiens temaer/elementer med ledere og pædagoger fra distriktets daginstitutioner, SFO'er og børnehaveklasser. Dette har således givet anledning til videre drøftelser, aftaler og justeringer de fagprofessionelle imellem i forhold til det lokale overgangssamarbejde. Arbejdet med overgangsstrategien er endnu ikke evalueret på kommunalt niveau, men det forventes at blive gjort i løbet af 2018.

Udvikling

Udover arbejdet med overgangsstrategien er der et landspolitisk ønske om at tænke i sammenhænge i stedet for overgange, når det handler om børn. Derfor er der i 2017 igangsat et tiltag, hvor der knyttes en socialrådgiverfunktion til alle dagtilbud og på alle skoler for at understøtte lærere og det pædagogiske personales arbejde med den tidlige og forebyggende indsats, således at børn og familier i udsatte positioner sikres relevant støtte så tidligt som muligt. Tilstedeværelsen af en socialrådgiver i dagtilbuddene og på skolerne giver desuden mulighed for at arbejde mere langsigtet og helhedsorienteret i familier med flere børn fordelt både i dagtilbud og skole samt kan være med til at sikre at værdifuld viden ikke går tabt i overgangen fra daginstitution til SFO/skole.

Der vil i den kommende to årige periode ligeledes blive arbejdet på at styrke samarbejdet mellem sundhedsplejen og dagtilbud ved barnets overgang fra hjem til dagtilbud samt udvikle det tværprofessionelle samarbejde om udsatte og sårbare børn i dagtilbud.

Anbefaling

- At nuværende overgangsstrategi evalueres og revideres i 2018.
- At overgangsstrategien bliver udvidet til også at omfatte overgangen mellem hjem og dagtilbud samt mellem dagpleje og daginstitution.

Kunst og Kultur i Børnehøjde

Landspolitisk blev der i 2014 – med Kulturstyrelsens strategier for børn og unges møde med kunst og kultur – sat fokus på, hvor vigtig en rolle mødet med kunst og kultur spiller for børn i alle aldres udvikling.

”Flere internationale forskningsprojekter viser, at tidlig æstetisk stimulering af børn har en betydelig personlig, faglig og samfundsmæssig effekt. Den amerikanske økonom James Catterall har for eksempel i forskningsprojektet ”Doing Well and Doing Good by Doing Art” igennem 12 år fulgt 12.000 børn og konkluderer, at de børn, der oplever hyppig kunstnerisk aktivitet i løbet af barndommen, senere udviser større engagement i frivilligt, socialt arbejde, får flere venner og højere uddannelser.” [Strategi for små børns møde med kunst og kultur; s. 8]

Formålet i børns møde med kunst og kultur skal dog ikke kun findes i den samfundsgavnlig effekt dette kan have. Det skal i ligeså høj grad findes i de fællesskabende potentialer der findes heri og i at børnene i mødet med kunst og kultur får mulighed for at opleve sig selv og hinanden på nye måder.

”Kunst og kultur rummer alternative måder at tænke på og være sammen på, der også smitter af på relationerne mellem børnene og mellem de voksne og børnene. Ved at inddrage kunst- og kulturaktiviteter i dagtilbud opstår der nye muligheder for, at alle børn kan føle sig som en del af fællesskabet på baggrund af fælles oplevelser og aktiviteter, der appellerer til nye sider af børnene.” [Strategi for små børns møde med kunst og kultur; s. 9]

Status

Brøndby Kommunes Kommunalbestyrelse har netop vedtaget kommunens første Kulturpolitik ”Brug alle sanser”, hvor en af de helt centrale pointer er at sikre lige adgang til og mulighed for at deltage i kulturlivet. Politikken betoner forholdet mellem kultur og dannelse – dannelse, der sker, når vi bliver konfronteret med noget nyt, tænker over det og forstår, at vi er en del af en større sammenhæng; som det for eksempel sker, når vi oplever at indgå i et kulturelle, skabende og kreative fællesskaber. Med kulturpolitikken har Kommunalbestyrelsen understreget, at vi i Brøndby Kommune arbejder med kultur som løftestang for dannelse. Som løftestang for dannelse, set som en demokratisk proces, der skal sikre, at vores børn bliver hele og livsduelige mennesker, der vokser op og bidrager til samfundet som aktive og deltagende borgere med respekt og forståelse for hinanden. Derfor er det vigtigt, vi gør en ekstra indsats for at alle Brøndbys børn får muligheden for at opleve mødet med kunst og kultur.

Qua temaet ”Kulturelle udtryksformer og værdier” i de pædagogiske læreplaner arbejder dagtilbuddene allerede med netop kunst og kultur. Nogen tager i teatret, nogen besøger dyregården, eller udstiller børnekunst på det lokale bibliotek, mens andre staver med kroppen eller klipper julepynt.

Udvikling

Fremadrettet skal det gode arbejde, som institutionerne allerede gør omhandlende kulturelle udtryksformer og værdier, understøttes. Det skal det primært gennem to indsatsområder.

Det første indsatsområde handler om at sætte de lokale ressourcer i spil. Brøndby rummer kulturelle og kreative foreninger, hvor der er potentiale for udbytterige samarbejder – både for institutionerne og foreningerne. Derudover søges institutionernes samarbejde med de lokale kulturinstitutioner, kulturhuse og biblioteker øget, så børnene oplever det som en naturlig del af deres hverdagspraksis at benytte sig af disse steder.

Det næste indsatsområde handler om at øge viden hos dagtilbudsområdet om hvilke muligheder der er for at søge tilskud til kunstneriske og kulturelle aktiviteter af høj kvalitet. Der findes forskellige ordninger som fx huskunstnerordningen, der støtter 75% af lønnen til en professionel udøvende kunstner, der kan lave kunstprojekter med børnene. Denne viden kan øges ved at stille den ene af kommunens kulturkonsulenter til rådighed til sparring om projekter, spørgsmål om støttemuligheder og udformning af ansøgninger.

Anbefalinger

- At forvaltningens kulturkonsulenter præsenterer deres ideer til kulturelle indsatser på den årlige konference ”Pædagogikken Blomstrer”.
- At kulturpolitikken drøftes med dagtilbudslederne i 2018 med henblik på implementering og udmøntning af kulturpolitikken og gennem de styrkede læreplaner.
- At kulturkonsulenten faciliterer en arbejdsgruppe med et antal dagtilbudsledere, hvor kulturkonsulenten stiller viden og sparring til rådighed om de kulturelle tilbud og muligheder, der er for dagtilbudsområdet.

Rammebetingelser og nøgletal

Dagtilbudsstruktur

Kommunens dagtilbud er opdelt i de 3 bydistrikter Brøndbyøster, Brøndbyvester og Brøndby Strand.

Antal dagtilbud i Brøndby Kommune i 2018.

Dagtilbudstyper	Dagplejere	Vuggestuer	Integrerede institutioner*
Kommunale dagtilbud	23	0	24

* Børnehaven Vesterled bliver til en integreret institution medio 2018.

Brøndby Kommune har 24 integrerede institutioner, hvor børnene har mulighed for et institutionsforløb fra vuggestuealderen og frem til skolestart. Dagplejen er fordelt i de 3 distrikter og børnene i dagplejen overflyttes til børnehaveplads ved børnehavealderen.

Åbningstid

Åbningstiden for Brøndby Kommune dagtilbud fremgår af nedenstående skema.

Ugentlig åbningstid

Åbningstid	Dagpleje	Dagtilbud	Dagtilbud med udvidet åbningstid
Timer pr uge	48	52,00	55,00

I hvert af de 3 bydistrikter har en integrerede institution udvidet åbningstid:

- Brøndbyøster - Kærdammen
- Brøndbyvester - Glentebo
- Brøndby Strand - Nattergalen

Dagplejen og daginstitutionerne i Brøndby Kommune holder lukket i dagene mellem jul og nytår, de 3 dage før påske, fredag efter Kristi Himmelfartsdag og Grundlovsdag. På disse dage er der samspasning i én af kommunens daginstitutioner, hvor denne institution vil holde åbent på lukkedagene i hele kalenderåret dog ikke den 24/12 og den 5/6, hvor der er lukket hele dagen.

Pladser og kapacitet

Af nedenstående skema fremgår børnenormeringen i Brøndby Kommune pr. 1. januar 2018 i hele kommunen og fordelt på de 3 bydistrikter.

	Dagpleje- og vuggestuepladser	Børnehavepladser
Dagplejen	73	

Brøndbyøster:

Stolpebo	15	30
Hyldebakkegård	21	38
Brøndbygård	28	59
Nordstjernen	43	80
Højstensgård	24	48
Kærdammen	16	32
Lindelund	35	50
Brumbassen	32	57
Brøndbyøster i alt	214	394

Brøndbyvester:

Vesterled	24*	60
Glentebo	26	48
Hvidtjørnen	17	45
Myretuen	42	79
Fuglemosen	38	75
Brøndbyvester i alt	147	307

*1 vuggestuegruppe i 2018 og 1 vuggestuegruppe i 2019

Brøndby Strand:

Mejsely	15	30
Spættebo	16	32
Lærkebo	16	32
Påfuglen	31	61
Strandbo	25	42
Nattergalen inkl. 13 specialpladser	30	79
Himmel og Hav	44	87
Silergård	16	34
Klydebo	15	30
Svanen	22	40
Uglebo inkl. 4 specialpladser	18	40
Brøndby Strand i alt	248	507
Brøndby kommune i alt	682	1.208

Anvisning af plads

Pladsanvisningen bestræber sig på at anvise barnet plads i det dagtilbud forældrene ønsker. Dette er dog ikke altid muligt, da det kræver, at der er plads i det aktuelle dagtilbud på det relevante tidspunkt.

Alle børn garanteres en plads senest 3 måneder efter indgivelse af ansøgningen, dog tidligst fra barnet er 6 måneder. Pasningsgarantien gælder en alderssvarende plads i hele kommunen og ikke til en bestemt institution.

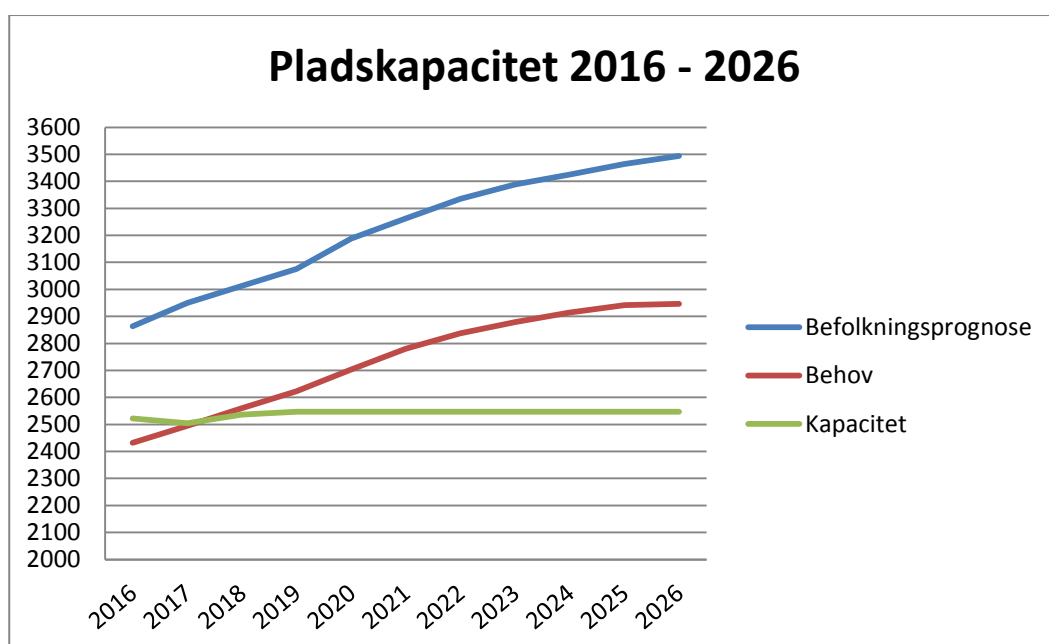
Når der anvises pladser til kommunens dagtilbud tages der hensyn til:

- at alle børn på ventelisten tilbydes plads indenfor pasningsgarantien
- børn henvist fra speciallæge eller anden myndighed
- at søskende kan komme i samme institution, hvis der er muligt.
- sammensætning af børnegrupperne med hensyn til alder, køn og etnicitet.

Pladskapacitet

Pladsanvisningen følger løbende udviklingen i ventelisten til plads i dagtilbud, således at pasningsgarantien overholdes.

Kapaciteten beregnes bl.a. på baggrund af befolkningsprognosen for kommunen sammenholdt med den aktuelle venteliste. I nedenstående figur ses det forventede antal 0-6 årige, pladsbehov samt kapaciteten i kommunens dagtilbud for perioden 2016 til 2026.

Frit valg af dagtilbud over kommunegrænsen

Ifølge Dagtilbudsloven har alle børn adgang til at blive optaget i et dagtilbud i en anden kommune fra det tidspunkt, hvor forældrene har fået tilsagn om et tilskud fra bopælskommunen til brug for dagtilbud. Det vil i praksis sige, at barnet skal være skrevet på venteliste i bopælskommunen.

Egenbetaling for institutionspladsen følger ganske særlige regler som kan oplyses ved henvendelse til pladsanvisningen.

I henhold til Dagtilbudsloven kan en kommune beslutte at lukke ventelisten for optagelse af børn fra andre kommuner af kapacitetsmæssige årsager. I Brøndby Kommune har ventelisten været lukket for børn fra andre kommuner siden november 2013. Alle børn har i forbindelse med flytning til en anden kommune ret til at bevare pladsen i fraflytningskommunen.

Økonomi

Af nedenstående afsnit fremgår den årlige driftsudgift af dagtilbudsområdet for 2018 samt den økonomi der er knyttet op pr. plads pr. barn.

Driftsudgifter på dagtilbudsområdet 2018

Dagtilbudstype		Årlig udgift 2018	2018 Pr. plads pr. måned
Dagpleje	Bruttodriftsudgift (100 %)	12.687.000	14.483
	Forældrebetaling (25 %)	3.171.996	3.621
	Kommunal nettodriftsudgift (75 %)	9.515.004	10.862
Vuggestue	Bruttodriftsudgift (100 %)	86.478.497	12.511
	Forældrebetaling (25 %)	21.619.584	3.128
	Kommunal nettodriftsudgift (75 %)	64.858.913	9.384
Frokost	Forældrebetaling (100 %)	4.120.476	624
Børnehave	Bruttodriftsudgift (100 %)	101.023.003	7.069
	Forældrebetaling (25 %)	25.256.346	1.767
	Kommunal nettodriftsudgift (75 %)	75.766.657	5.301
Frokost	Bruttodriftsudgift (100 %)	8.565.346	624
	Forældrebetaling (83 %)	7.187.184	524
	Kommunal tilskud (17 %)	1.378.162	100

Økonomi pr. plads/barn.

Efter dagtilbudsloven § 31 skal kommunen give forældre et tilskud pr. barn til brug for dagtilbud. Tilskud og egenbetaling fastsættes på grundlag af dagtilbuddenes vedtagne budgetter.

Det kommunale tilskud skal udgøre mindst 75 % af de budgetterede bruttodriftsudgifter og forældrenes egenbetaling må højst udgøre 25 % af de budgetterede bruttodriftsudgifter.

I bruttodriftsudgifterne indgår personaleudgifter inklusive støttepersonale, løbende nyanskaffelser af inventar, legetøj, bleer, udgifter til udflugter, løbende driftsudgifter til varme, el, vand, renovation, forsikringer m.v., rengøring, vask, små reparationer og lignende både af udendørsarealer og indvendig vedligeholdelse. Endvidere indgår udgifter til forplejning (dog ikke det forældrebetalte frokostmåltid jf. Dagtilbudsloven).

Personale

Personalet sammensætning og uddannelse.

For dagplejen er sammensætningen af personalenormeringen på området bestående af pædagogisk uddannede tilsynsførende ansat centralt på dagplejeformidlingen og decentrale dagplejere, som ikke er pædagogisk uddannede.

For dagtilbudsområdet er daginstitutionernes grundnormering jf. administrationsgrundlaget fordelt med 62 % pædagoguddannede og 38 % ikke-pædagoguddannede (herunder medarbejdere med en PAU-uddannelse, der er en kortere medhjælperuddannelse).

Foruden institutionens grundnormering tildeles institutionerne blandt andet normering (pædagogisk uddannede personale) til sprog, specialpladser, hvorfor den enkelte institution har en egen procentfordeling mellem pædagoguddannede og ikke-pædagoguddannede jf. nedenstående.

Fordeling af uddannede pædagoger og medhjælpere i antal ansatte & timetal pr. 1.1.18

Institution	Pædagoger			Pædagogmedhjælpere		
	Antal	Andel af faktiske timer	Andel af budgetterede timer	Antal	Andel af faktiske timer	Andel af budgetterede timer
Brumbassen	13	69%	64%	6	31%	36%
Brøndbygård	10	62%	63%	6	38%	37%
Fuglemosen	14	66%	63%	7	34%	37%
Glentebo	11	65%	63%	6	35%	37%
Hvidtjørnen	8	72%	63%	4	28%	37%
Hyldebakkegård	6	62%	63%	5	38%	37%
Højstengård	8	58%	63%	9	42%	37%
Klydebo	6	75%	66%	4	25%	34%
Kærdammen	6	60%	64%	5	40%	36%
Lindelund	11	72%	64%	6	28%	36%
Lærkebo	8	76%	65%	4	24%	35%
Mejsely	6	67%	65%	3	33%	35%
Myretuen	16	59%	63%	11	41%	37%
Nattergalen	23	77%	74%	8	23%	26%
Nordstjernen	18	67%	64%	7	33%	36%
Påfuglen	12	60%	64%	8	40%	36%
Himmel og Hav	16	58%	64%	9	42%	37%
Silergård	6	66%	64%	3	34%	36%
Spættebo	6	61%	65%	5	39%	35%
Stolpebo	6	58%	64%	4	42%	36%
Strandbo	9	65%	63%	4	35%	37%
Svanen	9	64%	64%	5	36%	36%
Uglebo	11	85%	71%	3	15%	29%
Vesterled	5	66%	64%	3	34%	36%

Kompetence- og uddannelsesniveau.

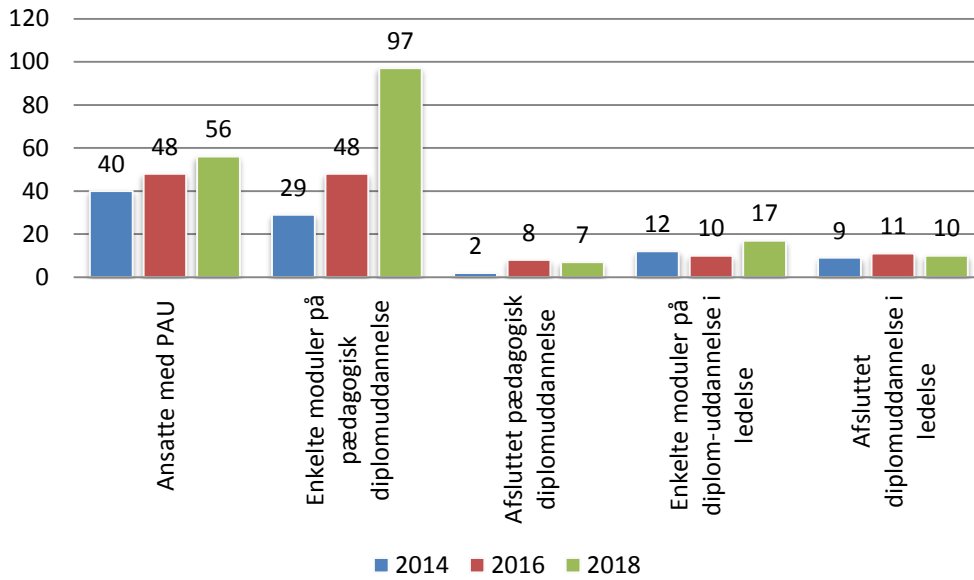
Af nedenstående uddannelsesregnskab kan ses, hvor mange af de aktuelt ansatte medarbejdere og ledere, som har taget eller er i gang med en kompetencegivende grunduddannelse eller efteruddannelse.

Uddannelsesregnskab pr. 1.1.18.

Uddannelsesregnskab pr. 1.1.2018	Ansatte med PAU	Enkelte moduler på pædagogisk diplomuddannelse	Afsluttet pædagogisk diplomuddannelse	Enkelte moduler på diplomuddannelse i ledelse	Afsluttet diplomuddannelse i ledelse	Uddannet sprogvejleder	Uddannet køkkenpersonale
	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018
Daglejen	1	2	0	1	1		
Brumbassen	2	2	0	0	0	1	0
Brøndbygård	2	3	2	0	1	0	1
Fuglemosen	3	3	0	0	1	1	1
Glentebo	3	3	0	0	0	0	-
Himmel og Hav	2	6	0	0	0	4	2
Hvidtjørnen	0	3	0	3	0	1	1
Hyldebakkegård	2	4	1	2	0	1	1
Højstensgård	1	4	0	0	1	0	1
Klydebo	2	2	0	0	0	1	1
Kærdammen	2	4	0	0	1	1	0
Lindelund	0	3	0	1	0	1	1
Lærkebo	2	3	0	0	0	2	0
Mejsely	2	4	0	0	0	0	0
Myretuen	3	4	0	0	1	2	1
Nattergalen	1	10	0	1	0	1	1
Nordstjernen	2	7	0	0	1	3	2
Påfuglen	8	3	2	1	0	1	0
Silergård	3	2	0	2	0	1	0
Spættebo	2	2	0	1	0	1	1
Stolpebo	1	4	0	0	0	0	0
Strandbo	2	8	0	2	1	1	1
Svanen	6	3	1	1	1	2	1
Uglebo	2	4	1	1	1	0	1
Vesterled	2	4	0	1	0	1	1
I alt	56	97	7	17	10	26	18

Udover de kompetencegivende uddannelser gennemføres i kommunes dagtilbud en række kurser og efteruddannelsesforløb. Eksempelvis efteruddannelsesforløb i sprog, efteruddannelsesforløb i inklusion, kurser i motorik og bevægelse, arbejdsmarkeds uddannelser (AMU), førstehjælpskurser mv.

Udvikling i uddannelsesniveaueu 2014-2018

Bilag

Rammer for arbejde og samarbejde vedr. sprogvurderingerne og sprogindsatser

Hvilket materiale anvendes?	Brøndby Kommune anvender sprogvurderinger, som er udarbejdet for ministeriet af et konsortium i samarbejde med Center for Børnesprog. Dataunderstøttelsen foregår via Rambøll Sprog (www.hjernenhertet.dk) og administreres af PPR.
Hvem udfører sprogvurderingerne?	Det overordnede ansvar for udførelse af sprogvurderingerne er placeret hos daginstitutionens leder. Sprogvurderingerne gennemføres af institutionernes uddannede sprogvejledere, som jævnligt deltager i de udbudte kurser på PPR
Hvordan organiseres sprogindsatserne?	<p>Alle børn sprogvurderes ved 3 år (2.10-3.4 år), i efteråret før skolestart samt før efterårsferien i 0. klasse. Børn i §11-tilbud sprogvurderes igen ved 4 år for at evaluere indsatsen. I særlige tilfælde (fx hvis der er tvivl om barnets sproglige progression) kan sprogvejlederen efter aftale med daginstitutionens leder foretage 4-års sprogvurdering af et barn.</p> <p>For dagtilbudsområdet foregår det efterfølgende arbejde med de sprogunderstøttende indsatser i dagtilbuddet. Hvert dagtilbud har tilknyttet en talekonsulent fra PPR, som arbejder konsultativt og hvis opgave er at understøtte institutionens sprogarbejde og specifikt indsatserne i forhold til de børn, der placerer sig i gruppen Særlig indsats.</p> <p>Udgangspunktet for samarbejdet vedrørende det enkelte barns sproglige formåen er den rapport, der bliver genereret i Rambøll sprog, når institutionen gennemfører en sprogvurdering. Rapporten danner grundlaget for handleplaner og planlægning af sprogindsatser, hvor talekonsulenten er den konsultative sparringspartner.</p>
Beskrivelse af den sprogunderstøttende indsats	<p>Uanset hvilken indsatsgruppe barnet placerer sig i, er det en individuel tilgang og vurdering af sprogindsatsen, der ligger til grund for det videre arbejde. Sprogarbejdet foretages af det pædagogiske personale og i det tværfaglige samarbejde mellem sprogvejledere, ledere og talekonsulent.</p> <p>I forhold til alle børn i de tre indsatsgrupper arbejdes der videnskaberet med:</p> <ul style="list-style-type: none">• Samtaler i hverdagen herunder de 10 understøttende sprogstrategier• Dialogisk læsning herunder metoden LæseLeg• Tematisk sprogarbejde (jf. www.sprogpakken.dk) <p>Samlet for alle indsatsgrupperne gælder, at inddragelse af forældrene i arbejdet med deres barns sproglige udvikling er vigtig og sker i videst mulige omfang.</p>

<p>De 3 indsatsgrupper i sprog vurderingen</p>	<p>Generel indsats: Hvis barnet placerer sig i denne kategori, skal det have mulighed for at udvikle sit sprog i de daglige aktiviteter, der foregår. Barnet skal udfordres sprogligt, ligesom dets nysgerrighed og interesse for tegn, symboler og den skriftsproglige verden skal præsenteres for barnet.</p> <p>Indsatserne gennemføres af dagtilbuddets medarbejdere og skal foregå integreret i de daglige planlagte aktiviteter i dagtilbuddet.</p> <p>Sprogindsatserne tænkes ind i dagtilbuddets læreplan således, at sprogarbejdet indgår i temaet omkring sprog og ligeledes forbindes med de øvrige læreplanstemaer i tematiske forløb.</p> <p>Fokuseret indsats:</p> <p>Hvis barnet placerer sig i denne indsatsgruppe, er der brug for særlig opmærksomhed. Der skal udarbejdes en individuel handleplan, som tager udgangspunkt i de indsatsområder sprog vurderingen viser, der er behov for at arbejde med. Det er lederen og sprogvejlederen, der har ansvaret for udarbejdelsen og opfølgning af den individuelle handleplan for det enkelte barn. Udover den individuelle sprogindsats i forhold til barnets sproglige udvikling kan der i perioder være læringsforløb for børn med behov for fokuserede indsatser, hvor børnene samles i mindre grupper af en sprogvejleder. Talekonsulenten, der er tilknyttet dagtilbuddet, skal understøtte den fokuserede sprogindsats via sit konsultative arbejde, yde sparring og kan bidrage med input til de individuelle handleplaner.</p> <p>Særlig indsats:</p> <p>Hvis barnet placerer sig i denne indsatsgruppe, er der brug for ekstraordinær opmærksomhed, og der udarbejdes individuelle handleplaner jf. beskrivelse under den fokuserede indsats, dog således at handleplanen nu indeholder en skriftlig vejledning til forældre om deres muligheder for at skabe et hjemmelæringsmiljø i forhold til sprogstimulering. I denne indsatsgruppe skal talekonsulenten altid inddrages og bidrager i udarbejdelsen af en individuel handleplan samt med en vurdering af indsatsens omfang og indhold. Leder, sprogvejleder og talekonsulent vurderer i samarbejde med forældrene, om barnet skal udredes for eventuelle specifikke sproglige vanskeligheder, eller om der er andre årsager til, at barnet er i denne indsatsgruppe, som der bør handles på.</p> <p>Evaluerings af om barnet profiterer af den individuelle sprogindsats jf. handleplanen følges op af sprogvejlederen i samarbejde med talekonsulenten. Såfremt der stadig ikke er progression i barnets sproglige udvikling, involveres forældre og dagtilbudsleder i en vurdering sammen med sprogvejleder og talekonsulent om, hvorvidt barnet skal henvises til visitation til specialpædagogisk bistand og i særlige tilfælde til specialundervisning i en af PPR's sproggrupper i Taleboksen.</p>
--	---

Tidsplan for kvalitetsrapport og sammenhæng med århjul.

Dato	Handling	Aktører
Første halvår 2019	Pædagogisk tilsyn for 2019	Forvaltningen
Ultimo november 2019	Afleverer dagtilbuddet en evalueret læreplan samt dagtilbuddets egen kvalitetsrapport	Dagtilbudslederen, det pædagogiske personale og forældrebestyrelsen
December 2019	Sammenstiller forvaltningen dagtilbuddenes kvalitetsrapporter.	Forvaltningen
Januar 2020	Forvaltningen udarbejder anbefalinger til den samlede kvalitetsrapport.	Forvaltningen
Februar 2020	Behandling af kvalitetsrapport.	Børneudvalg
Marts 2020	Godkendelse af kvalitetsrapport.	Kommunalbestyrelsen
Herefter gentagelse af ovenstående hvert 2. år		

Dagtilbuddenes kvalitetsrapporter

Samtlige dagtilbud har udarbejdet kvalitetsrapporter med beskrivelse af dagtilbuddet, indsatser samt læreplan. Dagtilbuddenes kvalitetsrapporter er en del af grundlaget for udarbejdelse af en overordnet fælles kvalitetsrapport for hele dagtilbudsområdet. Kvalitetsrapporter for de enkelte dagtilbud samt den overordnede fremgår af hjemmesiden.

Dagtilbud:

- Dagplejen

Brøndbyøster:

- Børnehuset Stolpebo
- Børnehuset Hyldebakkegård
- Børnehuset Brøndbygård
- Børnehuset Højstensgård
- Børnehuset Nordstjernen
- Børnehuset Kærdammen
- Børnehuset Lindelund
- Børnehuset Brumbassen

Brøndbyvester:

- Børnehuset Vesterled
- Børnehuset Glentebo
- Børnehuset Hvidtjørnen
- Børnehuset Myretuen
- Børnehuset Fuglemosen

Brøndby Strand:

- Børnehuset Mejsely
- Børnehuset Spættebo
- Børnehuset Lærkebo
- Børnehuset Påfuglen
- Børnehuset Strandbo
- Børnehuset Nattergalen
- Børnehuset Himmel og Hav
- Børnehuset Silergård
- Børnehuset Klydebo
- Børnehuset Svanen
- Børnehuset Uglebo